

Σεπτέμβριος 2011

1

Ελλάδα

Ελλάδα: Η κρίση, μία ευκαιρία για τον τύπο;

Έρευνα : **Olivier Basille / Angélique Kourounis**

Η Ελλάδα πέφτει για τρία συνεχόμενα χρόνια στην παγκόσμια κατάταξη για την ελευθερία του τύπου που έχουν θεσπίσει οι Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα, περνώντας από την 31^η θέση το 2008 στην 70^η θέση σήμερα, δίπλα στη Βουλγαρία. Μία ανησυχητική κάθοδος που πηγάζει εν μέρει από το πελατειακό σύστημα, εν ισχύ από τη δεκαετία του 80. Η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση έφερε στο φως τις αδυναμίες και τις πρακτικές μίας ακρωτηριασμένης αγοράς των Μέσων Ενημέρωσης. Υποχρηματοδοτούμενα και υποστηριζόμενα τεχνητά, οι όμιλοι των Μέσων Ενημέρωσης υπάρχει κίνδυνος να καταρρεύσουν, ή ακόμη και να εξαφανιστούν τελείως. Ο τύπος, στα χέρια κάποιων πλοιοκτητών και μεγάλων επιχειρηματιών, γνωρίζει κύματα απολύσεων, οι οποίες ενισχύουν την ανασφάλεια των δημοσιογράφων. Αναγνωρίζοντας μία αύξηση και μία γενίκευση της αυτολογοκρισίας, οι επαγγελματίες των Μέσων Ενημέρωσης μαρτυρούν μία πολύ μεγάλη απαισιοδοξία για το μέλλον του επαγγέλματός τους. Αν η μπλογκόσφαιρα προσφέρει έναν τόπο έκφρασης πολύ πιο ελεύθερο και ένα προσωρινό αντίδοτο στην αυτολογοκρισία, δεν παρουσιάζει ωστόσο μία οικονομικά βιώσιμη εναλλακτική λύση, που θα επέτρεπε τη ρήξη με τις καταστροφικές πρακτικές που έχουν καθιερωθεί στη διάρκεια των είκοσι τελευταίων χρόνων.

Στο πλαίσιο της δυσπιστίας και της κοινωνικής βίας, μία πολύ βαθιά κρίση εμπιστοσύνης έχει επίσης εγκατασταθεί μεταξύ του πληθυσμού και των Μέσων Ενημέρωσης. Θεωρούμενοι άλλοτε φορές κακοποιοί, άλλοτε πλούσιοι, οι δημοσιογράφοι ενσαρκώνουν στα μάτια ορισμένων την εξουσία που είναι σήμερα ένοχη για προδοσία του λαού δια παραλείψεως. Στόχοι εκστρατειών δυσφήμισης που συνδυάζουν περιπαιχτικά συνθήματα και απειλές θανάτου, οι δημοσιογράφοι προσεγγίζουν εφεξής με προσοχή τη δέσμευσή τους και τους κινδύνους. Πιο ασφαλείς από τους Έλληνες συναδέλφους τους, οι δημοσιογράφοι τους διεθνούς τύπου αντιμετωπίζουν ωστόσο ασυνήθιστες δυσκολίες σε μία χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι συνέπειες της κρίσης έχουν ριζοσπαστικοποιήσει ένα μέρος της κοινής γνώμης, η οποία εκφράζει θυμό και απογοήτευση σε διαδηλώσεις όπου η βία αυξάνεται. Αντιμέτωποι σε αυτά τα κοινωνικά κινήματα, σε πλαίσια που προσομοιάζουν σε ορισμένους εμφυλίους πολέμους, οι φωτογράφοι και οι εικονολήπτες λειτουργούν σε δύσκολες συνθήκες ασφαλείας. Παγιδευμένοι ανάμεσα στη βία των εξτρεμιστικών κινήσεων και την καταστολή των δυνάμεων καταπολέμησης των ταραχών, οι οποίες

λίγο σέβονται την επαγγελματική τους δραστηριότητα, οι φωτορεπόρτερ πληρώνουν ένα βαρύ τίμημα για να παρέχουν στον κόσμο τις εικόνες μιας κοινωνίας που αποσυντίθεται επικίνδυνα.

Σε αυτό το πολύ ιδιαίτερο πλαίσιο, οι Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα μετέβησαν στην Ελλάδα για να κάνουν μία πρώτη καταγραφή πριν από την έναρξη μίας πολιτικής και κοινωνικής περιόδου που όλος ο κόσμος προβλέπει εκρηκτική.

Η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση έφερε στο φως τις διαθρωτικές δυσκολίες στη διαχείριση και τον τρόπο χρηματοδότησης των Μέσων Ενημέρωσης, ειδικά των χρήσεων που απέχουν πολύ από την αποστολή πληροφόρησης που ο τύπος πρέπει να υπηρετεί. Αν οι δημοσιογράφοι αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα στην καθημερινή άσκηση του επαγγέλματός τους, η κύρια πηγή ανησυχίας προέρχεται από την ίδια την οργάνωση της αγοράς των Μέσων Ενημέρωσης.

Το πέρασμα από τις μεγάλες οικογένειες του τύπου στους ανέγγιχτους πλοιοκτήτες

Ο Πέτρος Μάρκαρης είναι ένας διάσημος και σεβαστός συγγραφέας. Έχει γνωρίσει σχεδόν τα πάντα στη σύγχρονη Ελλάδα. Τη δικτατορία των συνταγματαρχών, κατόπιν την άφιξη του ΠΑΣΟΚ και την είσοδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είδε να εγκαθίσταται η παρακμή του τύπου και η άφιξη επιχειρηματιών που δεν έχουν, κατά τον ίδιο, «απολύτως καμία επιθυμία ή ενδιαφέρον να δουλέψουν για το δημόσιο συμφέρον».

« Πριν από τη δικτατορία και την ιστορική της παρένθεση, οι μεγάλες οικογένειες που κατείχαν τον τύπο ήταν σίγουρα κοντά στα πολιτικά κόμματα, αλλά σε ένα σύνδεσμο μόνο ιδεολογικό. Οι καθημερινές εφημερίδες δεν ήταν εφημερίδες των κομμάτων και δεν χρηματοδοτούσαν από αυτά. Τα πράγματα ήταν σαφή και ανεξάρτητα. Είχαμε μία κοινωνία της πληροφορίας πολύ πιο ευανάγνωστη» εξηγεί ο Πέτρος Μάρκαρης.

Το 1981 η Ελλάδα ανοίγει την αγορά των Μέσων Ενημέρωσης και της ραδιοτηλεόρασης. Η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση προσφέρει μία ευκαιρία στην οποία θα ορμήσουν οι επιχειρηματίες, μεταξύ των οποίων μεγάλοι εργολάβοι οικοδομών και δημοσίων έργων, αλλά κυρίως πλοιοκτήτες. Με τα χρόνια, οι τελευταίοι θα πάρουν λίγο λίγο πολύ μεγάλα ποσοστά σε όλα τα ιδιωτικά Μέσα Ενημέρωσης, στον γραπτό όσο και στον οπτικοαουστικό τύπο, μέχρι να πάρουν το σχεδόν απόλυτο έλεγχο.

Αν και δεν είναι εξαντλητική, η λίστα που ακολουθεί δίνει μία ορισμένη ιδέα για την κατανομή της αγοράς και των πολλαπλών συμμετοχών που έχουν έτσι δημιουργηθεί. Ο όμιλος Αλαφούζου κατέχει μαζί με τον πλοιοκτήτη Μαρινάκη (ιδιοκτήτη της ομάδας ποδοσφαίρου του Ολυμπιακού) την τηλεόραση και το ραδιόφωνο του ΣΚΑΙ και πολλούς άλλους μικρούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, μεταξύ των οποίων ο πολύ δημοφιλής *Μελωδία FM*, καθώς και την καθημερινή εφημερίδα *Καθημερινή*. Ο όμιλος ΔΟΛ, που αρχικά ιδρύθηκε από την οικογένεια Λαμπράκη, επονομαζόμενο και King Maker, ελέγχεται πλέον από τον επιχειρηματία Ψυχάρη, πρώην διευθυντή του *Βήματος*, ναυαρχίδα του ομίλου, ο οποίος κατέχει επίσης το ραδιόφωνο *ΒΗΜΑ FM*,

Reporters sans frontières

47, Rue Vivienne - F-75002 Paris
Tel : (33) 1 44 83 84 84 Fax : (33) 1 45 23 11 51
Email : rsf@rsf.org Web : www.rsf.org

την καθημερινή εφημερίδα *Τα Νέα* και είναι σημαντικός μέτοχος στο κανάλι *Mega*. Η οικογένεια Λαμπράκη είναι μειοψηφία στον όμιλο ΔΟΛ. Ο όμιλος Κουρή που συνδέεται με τον Κώστα Γιαννίκο κατέχει το *Alter TV* και *Radio* και την καθημερινή εφημερίδα *Επενδυτής*. Ο γίγαντας της εργολαβίας των δημοσίων έργων Μπόμπολας κατέχει την γενική καθημερινή εφημερίδα *Έθνος* και την οικονομική *Ημερησία*, καθώς και μία μεγάλη συμμετοχή στο κανάλι *Mega*. Οι πλοιοκτήτες Κυριακού ελέγχουν το ιδιωτικό κανάλι *Antenna*, ανταγωνιστή του *Mega*.

Η οικογένεια Βαρδινογιάννη, ιδιοκτήτρια διυλιστηρίων πετρελαίου και πλοίων, έχει μία μεγάλη συμμετοχή στο ιδιωτικό κανάλι *Mega* και κατέχει το *STAR TV*. Ο πλοιοκτήτης Βίκτωρ Ρέστης έχει μία χαμηλή συμμετοχή στο *Mega* αλλά ελέγχει το *MTV Greece* και έχει μία συμμετοχή 17% περίπου στο ΔΟΛ. Η καθημερινή εφημερίδα *Ελευθεροτυπία* ανήκει κατά πλειοψηφία στην οικογένεια Τεγόπουλου. Η αγορά των περιοδικών και των εφημερίδων είναι μοιρασμένη ανάμεσα στην εταιρεία ΔΟΛ, την εταιρεία Πήγασσος (την οποία κατέχει ο Μπομπολας) και τρεις άλλες μικρές εταιρίες, *Αττικές Εκδόσεις*, *Λυμπέρης* και *Κωστόπουλος*.

Ιδιαίτερως διακριτικοί, μη παραχωρώντας σχεδόν καμία συνέντευξη και απολαμβάνοντας μία ενημερωτική συσκότιση προσεκτικά ενορχηστρωμένη ή προετοιμασμένη, οι πλοιοκτήτες είναι απλώς άθικτοι, τόσο πολιτικά όσο και οικονομικά. Στην κεφαλή της εμπορικής ναυτιλίας, η οποία αντιπροσωπεύει το 12% του ΑΕΠ της χώρας, και ενός πολύ μεγάλου μέρους της τουριστικής βιομηχανίας, οι πλοιοκτήτες διευθύνουν την δεύτερη βιομηχανία της Ελλάδας.

Από μία καθαρά οικονομική άποψη: πολλοί τίτλοι για μία αγορά που αποφέρει λίγα

Η αγορά των ελληνικών Μέσων Ενημέρωσης έχει απελευθερωθεί. Μόνο φαινομενικά. Τόσο ο γραπτός τύπος, όσο και τα οπτικοακουστικά Μέσα Ενημέρωσης, υποστηρίζονται τεχνητά. Ορισμένες εκδόσεις έχουν μάλιστα δημιουργηθεί από το μηδέν με τον μοναδικό σκοπό την απόκτηση επιρροής. Μία μελέτη που ζητήθηκε από την ελληνική κυβέρνηση στα τέλη της δεκαετίας του 80 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αγορά δεν μπορούσε να «κρατήσει» παρά μόνο δύο δημόσια τηλεοπτικά κανάλια και δύο ιδιωτικά. Ωστόσο, η Ελλάδα μετράει σήμερα, μέσω της ανώνυμης εταιρίας EPT δημόσια ραδιοτηλεόραση, τρία τηλεοπτικά κανάλια συν ένα κοινοβουλευτικό κανάλι (η *Βουλή*): *Net* και *Net Sat*, *ET1* και το τοπικό κανάλι της βόρειας Ελλάδας *ET3*. Στις 19 Αυγούστου 2011, ωστόσο, η κυβέρνηση ανακοίνωσε ένα δραστικό σχέδιο αναδιάρθρωσης της EPT. Εκτός από την κατάργηση του καναλιού *ET1*, 19 περιφερειακά ραδιόφωνα θα συγχωνευθούν σε 9 σταθμούς και ένα από τα δύο πρόσφατα ψηφιακά κανάλια θα κλείσει. Το κοινωνικό κεφάλαιο της EPT θα περάσει από τα 285 στα 60 εκατομμύρια, το οποίο είναι το ποσό των ζημιών που υπολογίζονται τώρα.

Σύμφωνα με τον Ηλία Μόσσιαλο, κυβερνητικό εκπρόσωπο υπεύθυνο για τα Μέσα Ενημέρωσης, οι δημοσιογράφοι και οι παραγωγοί της *ET1* θα μεταφερθούν σε άλλα κανάλια, αλλά ένα μέρος του διοικητικού προσωπικού της EPT θα περάσει σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης.

Κατά τη συνέντευξη τύπου της 19^{ης} Αυγούστου 2011, ο Ηλίας Μόσσιαλος ανακοίνωσε ότι ο όμιλος EPT «λειτουργούσε εδώ και πολύ καιρό υπό κρατικό και κυβερνητικό έλεγχο και με ένα υπερβολικό κόστος». Ως εκ τούτου δεσμεύεται «να τον αφαιρέσει από τα κομματικά δεσμά και να βελτιώσει την ποιότητά του» εγγυώμενος «ένα συνολικό κέρδος 8,3 εκατομμυρίων ευρώ για το 2012». Το σύνολο της μεταρρύθμισης πρέπει να εκτελεστεί από τώρα μέχρι το τέλος Νοεμβρίου 2011.

Μία δεκάδα ιδιωτικών καναλιών είναι ενεργά σε εθνικό επίπεδο (*Mega, Skai, Alter, Antena, Alpha, Makedonia TV, Star*, κ.λ.π.). Μία εκατοντάδα τοπικών τηλεοράσεων ακολουθούν. Η πλειοψηφία των ομίλων που είναι ενεργοί στην τηλεόραση κατέχουν και τους ραδιοφωνικούς σταθμούς με το ίδιο όνομα. Σε αυτά προστίθεται το εθνικό ραδιόφωνο Ερα και τα ιδιωτικά Βήμα, Flash FM και Αθήνα 9.84, το οποίο μεταδίδει φορές την ημέρα ένα δελτίο ειδήσεων στα γαλλικά και τα αγγλικά. Ορισμένοι ραδιοφωνικοί σταθμοί διατηρούν συντακτικές συμφωνίες με την Deutsche Welle. Στην αγορά των έντυπων μέσων οι τίτλοι είναι εξίσου πολυάριθμοι: *Τα Νέα, Καθημερινή, Έθνος, Ελευθεροτυπία, Ελεύθερη Ώρα, Ημερησία, Express, Ναυτεμπορική, Εστία* (η πιο παλιά καθημερινή ελληνική εφημερίδα), *Ο Λόγος, Η Δημοκρατία*, κ.λ.π.. Σύμβολο αυτής της διαφημιστικής εκστρατείας, η Ελλάδα μετράει όχι λιγότερες από 12 καθημερινές αθλητικές εφημερίδες για έναν πληθυσμό 11 εκατομμυρίων κατοίκων.

« Αν η νομοθεσία που διέπει τον τομέα των Μέσων Ενημέρωσης είχε εφαρμοστεί, εάν η φορολόγηση και η πληρωμή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης είχαν όντως εισπραχθεί, δεν θα υπήρχαν απλούστατα πια Μέσα Ενημέρωσης, ούτε οπτικοακουστικά ούτε έντυπα. Σχεδιάσαμε γίγαντες με πήλινα πόδια και η κρίση έφερε στο φως την πολύ μεγάλη ευθραυστότητά τους» μας εκμυστηρεύεται ο Πέτρος Μάρκαρης.

Σύμφωνα με ορισμένους παρατηρητές, μόνο ο Κυριακάτικος τύπος είναι κερδοφόρος και χρηματοδοτεί από το merchandising (παράγωγα προϊόντα και κυρίως διανομή DVD) τον τύπο της εβδομάδας. Οι εφημερίδες του Σαββατοκύριακου πωλούνται μέχρι και 4 ευρώ με τα συμπληρώματα και απολαμβάνουν μιας μεγάλης διανομής (+/- 250 000 αντίτυπα) και πιάνουν ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των προϋπολογισμών διαφήμισης.

Μία αγορά διαφήμισης τόσο μολυσμένη που δεν μπορεί να αποφύγει τη μετάδοση

Η Ελλάδα έχει πολλές διαφημιστικές εταιρίες. Η πλειοψηφία αυτών ανήκει σε διεθνείς ομίλους. Η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση έχει σαφώς αντίκτυπο στα διαφημιστικά έσοδα τα οποία μειώθηκαν κατά μέσο όρο κατά 35%. Ορισμένοι εκτιμούν ότι αυτό δεν είναι παρά μόνο η αρχή και ότι θα μπορούσαμε να φτάσουμε την απώλεια του 55%.

Αλλά το οικονομικό πλαίσιο δεν είναι ο μόνος υπεύθυνος των οικονομικών προβλημάτων του κλάδου. Οι καταχρήσεις που αφορούν την προσφυγή στην πίστωση έχουν μολύνει, όπως είναι πολύ λογικό, τον κλάδο της διαφήμισης.

Αντιμέτωπες με έναν πολύ σημαντικό αριθμό πολυμέσων σε σχέση με έναν περιορισμένο αριθμό διαφημιστών, οι διαφημιστικές εταιρίες δεν έχουν παίξει το ρόλο τους ως ρυθμιστικός παράγοντας της αγοράς. « Οι διαφημιστικοί όμιλοι έπαιξαν με τη φωτιά. Ευνόησαν ένα πελατειακό σύστημα αντί για την απλή ανάλυση της εκτύπωσης και της διανομής, η οποία παραμένει σε κάθε περίπτωση σχεδόν αδύνατη. Κάθε ιδιοκτήτης Μέσων Ενημέρωσης έχει τις ζώνες επιρροής του, τους τομείς δράσης του που είτε πρέπει να υποστηρίξει και να προστατεύσει, είτε, αντίστροφα, τον τροφοδοτούν. Οι εταιρίες έχουν αφηθεί να οδηγηθούν σε ενός είδους οικονομική παρέλαση. Με βάση τις επιταγές καταθέσεων, δέχονταν να προκαταβάλουν στα Μέσα Ενημέρωσης βάσει υποθετικών εσόδων. Προγράμματα δημιουργήθηκαν και εξαφανίστηκαν λίγους μήνες αργότερα. Για το μεγαλύτερο μέρος των τηλεοπτικών καναλιών αυτό το σύστημα λειτουργούσε πλήρως. Ένα μέρος των ατόμων που δούλευαν στον κλάδο πληρώνονταν επίσης βάσει των προμηθειών επί των συναλλαγών που πραγματοποιούνταν. Όταν όλες οι πηγές χρηματοδότησης είναι τόσο χωλές, το σύστημα δεν μπορεί παρά να εκραγεί» εξηγεί ένας αρχισυντάκτης που προτιμά να διατηρήσει την ανωνυμία του.

Οι θεσμικές διαφημίσεις αποτελούσαν επίσης σημαντικά έσοδα για τα Μέσα Ενημέρωσης (περίπου το 30% των προϋπολογισμών διαφήμισης που μειώθηκαν σήμερα στο 12%). Οι τιμές για τους ιδιώτες διαφημιστές ήταν γενικά τριπλάσιες απ' ό,τι για τις κρατικές διαφημίσεις. Χάρη σε αυτήν την έμμεση έγχυση το Κράτος προσανατόλιζε την υποστήριξή του σε ομίλους που ήταν ευνοϊκοί σε αυτό. Εφεξής πρέπει να μειώσει τα ελλείμματα του και δεν μπορεί πλέον να επιτρέψει στον εαυτό του αυτό το καρουζέλ, κάτι το οποίο θα οδηγήσει σε καταστροφικές συνέπειες στα σχέδια ανάπτυξης και στα ταμεία των ομίλων των Μέσων Ενημέρωσης.

Οι όμιλοι των Μέσων ενημέρωσης ζουν επί πιστώσει βάσει «των μιντιακών διασφαλίσεων»

Ιδιοκτήτες όλων των ιδιωτικών Μέσων Ενημέρωσης, οι πλοιοκτήτες και οι μεγάλοι επιχειρηματίες δεν έχουν στην κυριολεξία «επενδύσει» στα Μέσα Ενημέρωσης. Η δύναμη επιρροής τους, η οποία αποκτήθηκε από τη γέννηση των τίτλων, είναι τέτοια που ήταν σε θέση να εξασκήσουν τις απαραίτητες πολιτικές πιέσεις ώστε να εξασφαλίσουν μόνιμες πιστώσεις που ανανεώνονται επανειλημμένα. Δεδομένου ότι η κερδοφορία των τίτλων ή των καναλιών είναι ιδιαιτέρως μειωμένη, οι τράπεζες παρείχαν συνεχώς κεφάλαια σε όλα τα Μέσα Ενημέρωσης, καλύπτοντας μία μόνιμη κρίση ρευστότητας που ήρθε στο φως με την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση.

« Οι κανόνες για τα τραπεζικά δάνεια δεν έγιναν ποτέ σεβαστοί στον κλάδο των Μέσων Ενημέρωσης. Σχεδόν όλοι οι τίτλοι ή τα τηλεοπτικά κανάλια δεν έχουν κανέναν ακίνητο να βάλουν ως ενέχυρο. Το μόνο αγαθό που οι όμιλοι των Μέσων Ενημέρωσης κατέχει έγκειται στα ενεργά ή αρχειοθετημένα προγράμματα, τα οποία έχουν υπερτιμηθεί εδώ και χρόνια. Η εκτίμηση των δικαιωμάτων αυτών εκτελείται θεωρητικά από ελεγκτικές εταιρίες βάσει διεθνών κωδίκων και μοντέλων. Αλλά οι ελεγκτικές εταιρίες ποτέ δεν μπόρεσαν, ή δεν θέλησαν, να εφαρμόσουν αυτούς τους κανόνες στην Ελλάδα και υιοθέτησαν μία σταθερή υπερεκτίμηση των δικαιωμάτων

Reporters sans frontières

47, Rue Vivienne - F-75002 Paris

Tel : (33) 1 44 83 84 84 Fax : (33) 1 45 23 11 51

Email : rsf@rsf.org Web : www.rsf.org

αυτών. Δεν ήταν παρά το 2003 που η Ελλάδα δημιούργησε ένα όργανο εποπτείας των διαδικασιών ελέγχου, αλλά ο πρόεδρος του δεν διαθέτει κανέναν ανθρωπινό ή οικονομικό πόρο για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα» μας εξηγεί ο Τάσος Τέλλογλου.

«Δεν είναι ότι δεν υπάρχει κανένα ικανοποιητικό νομικό πλαίσιο ή οδηγίες σαφώς οριζόμενες και αναγραφόμενες στο νόμο. Είναι ότι οι θεσμοί δεν είναι σε θέση να τα εφαρμόσουν, η ακόμη χειρότερα, δεν τολμούν να τα εφαρμόσουν. Λογικά, το Κράτος θα έπρεπε να πει στις τράπεζες: Δεν θα δανείτε πλέον χρήματα σε ομίλους Μέσων Ενημέρωσης που δεν μπορούν να σας εξοφλήσουν. Αλλά δεν θα το έκαναν. Αν το κάνουν, δεν θα μείνουν παρά δύο τηλεοπτικά κανάλια και ίσως δύο καθημερινές εφημερίδες, δεν θα υπήρχε πλέον καθόλου η ίδια ισορροπία δυνάμεων σε πολιτικό επίπεδο. Επιπλέον, το Κράτος θα ήταν υπεύθυνο για έναν μεγάλο αριθμό ανέργων. Οι απολυμένοι δημοσιογράφοι θα πήγαιναν στο διαδίκτυο και στα blogs για μία αμφισβήτηση ακόμη πιο ισχυρή, διαλυτική και ανεξέλεγκτη. Το μόνο όπλο που η κυβέρνηση είχε ενάντια σε αυτούς τους ομίλους, ήταν οι συμβάσεις και οι δημόσιες επιδοτήσεις που χορηγούνταν στις περισσότερες περιπτώσεις χωρίς σεβασμό στις διαδικασίες. Εξαιτίας της κρίσης, η κυβέρνηση δεν διαθέτει πλέον τα απαραίτητα μέσα για να εγγυηθεί την έγκυση. Οποιοδήποτε κόμμα που ήταν εχθές στην εξουσία ή που θα έρθει αύριο προσπαθεί να έχει καλές σχέσεις με τους ιδιοκτήτες των Μέσων Ενημέρωσης. Γνωρίζουν τι είδους πόλεμο μπορούν να τους κάνουν αυτοί οι τελευταίοι» λέει ο Πέτρος Μάρκαρης.

Κάθε πρόσωπο που διαθέτει λίγη διαύγεια στον κλάδο των Μέσων Ενημέρωσης γνωρίζει πολύ καλά ότι όλοι οι όμιλοι Μέσων Ενημέρωσης ασφυκτιούν από τα χρέη. Οι τράπεζες δεν χορηγούν πια πρακτικά κανένα δάνειο σε κανένα κλάδο. Ωστόσο, όλοι οι όμιλοι του τύπου εξακολουθούν να λαμβάνουν δάνεια, και όχι από ένα οποιοδήποτε ίδρυμα. Δύο ελληνικές τράπεζες δεν άντεξαν τη δοκιμασία του ευρωπαϊκού stress test. Η μία εξ αυτών, η Τράπεζα Πειραιώς, είναι εκείνη που συνεχίζει να δανείζει στα Μέσα Ενημέρωσης. Έχει λάβει κατά πάσα πιθανότητα με τη σειρά της την επιβεβαίωση ότι θα τύχει υποστήριξης σε περίπτωση προβλήματος. Μένει να δούμε αν αυτοί που της το υπόσχονται θα μπορέσουν να τηρήσουν τις δεσμεύσεις τους» καταλήγει ο Πέτρος Μάρκαρης.

« Ζούμε σε ένα σύστημα όπου μπορούμε να συνάπτουμε «μιντιακές ασφάλειες». Καταβάλλοντας το τίμημα, τα Μέσα Ενημέρωσης θα σας καλύψουν και θα σας παρέχουν στην καλύτερη περίπτωση μια υποστήριξη για τις πράξεις σας, στη χειρότερη μία απουσία κριτικής. Ο κόσμος των Μέσων Ενημέρωσης είναι τόσο βυθισμένος μέσα σε μία διαφθορά την οποία εμείς αφήσαμε να αναπτυχθεί. Τα πολιτικά κόμματα έχουν κάνει χρήση και κατάχρηση των μαύρων ταμείων για να προσφέρουν προνομιούχους στους μετόχους αλλά και σε ορισμένους δημοσιογράφους, οι οποίοι είναι στελέχη των ομίλων. Η ίδια η κυβέρνηση χρησιμοποιεί κεφάλαια «αφιερωμένα» στον τύπο. Από εκεί επομένως πρέπει να ξεκινήσει κανείς για να εξυγιάνει την αγορά» συμπληρώνει ο αρχισυντάκτης.

Περίεργως, η κυβέρνηση φαίνεται να καταπιάνεται με μία πρώτη εξυγίανση. Σε μία δήλωσή του στις 24 Αυγούστου 2011, ο Ηλίας Μόσσιαλος, κυβερνητικός

εκπρόσωπος, είπε ότι ανακάλεσε το νόμο υπ' αριθμόν 0896 (ο οποίος δημιουργήθηκε το 1970, την εποχή της δικτατορίας, και είναι ακόμη εν ισχύ) για τα «μυστικά κονδύλια» που είχαν καταβληθεί σε δημοσιογράφους για δεκαετίες. Ένα μέτρο σίγουρα ευεργετικό, το οποίο όμως δημιούργησε αναταραχή στους κύκλους του επαγγέλματος που φοβάται τις επιπτώσεις μιας τέτοιας γενίκευσης στην κοινή γνώμη. Στην έκδοση του τηλεοπτικού δελτίου ειδήσεων του Mega στις 24 Αυγούστου 2011, ο δημοσιογράφος Νικόλαος Στραβελάκης ζήτησε να δημοσιευτούν τα ονόματα των δημοσιογράφων που επωφελήθηκαν από τα ταμεία αυτά, επιχειρηματολογώντας άμεσα με σιγουριά: «δεν είμαστε όλοι ίδιοι!»! Η κυβέρνηση είχε ωστόσο ήδη καθησυχάσει τους επωφελούμενους, καθώς όλα τα δεδομένα που σχετίζονταν με τις χρήσεις αυτές είχαν καταστραφεί!

Το αδιέξοδο μοιάζει να είναι πλήρες για την έξοδο από το σύστημα. «Είναι πολύ σκληρό να το πει κανείς, αλλά η κρίση ίσως είναι μία ευκαιρία για τα ελληνικά Μέσα Ενημέρωσης. Κάτι που μας επιτρέπει να ισοπεδώσουμε το σύστημα, να εξαλείψουμε τους διεφθαρμένους παράγοντες και να ανοικοδομήσουμε μερικούς τίτλους που θα μπορούσαν τελικά να διαχειριστούν» καταλήγει μέσα στην εμπιστευτικότητα ο αρχισυντάκτης, χωρίς κανείς να έρθει να τον διαψεύσει κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Η κοινωνική ανασφάλεια των δημοσιογράφων δεν ήταν ποτέ μεγαλύτερη

Το επάγγελμα μετρά «επισήμως» πάνω από 25% ανέργους. Αριθμοί δύσκολα επαληθεύσιμοι μέσα σε ένα κοινωνικό σώμα με ασαφή πλαίσια. Υπάρχουν 5 000 δημοσιογράφοι ήδη εγγεγραμμένοι στην ΕΣΗΕΑ, στους οποίους πρέπει να προστεθούν και εκείνοι που δεν έχουν τα μέσα να προσχωρήσουν σε αυτήν. Οι μισθοί είναι χαμηλοί και μόλις μειώθηκαν κατά περίπου 15%. Ένας δημοσιογράφος κερδίζει κατά μέσο όρο μεταξύ 500 και 700 ευρώ το μήνα (χωρίς σύνταξη ή κοινωνική ασφάλιση) εκ των οποίων πρέπει ακόμη να χρηματοδοτήσει την κοινωνική του ασφάλιση (230 ευρώ). Το επάγγελμα φιγουράρει ανάμεσα στα πιο άσχημα αμειβόμενα στη χώρα.

Οι έμμισθοι δημοσιογράφοι είναι όλο και πιο σπάνιοι. Πολλοί από αυτούς απολύθηκαν. Ακόμη χειρότερα, οι περισσότεροι από αυτούς δεν έχουν πληρωθεί εδώ και πολλούς μήνες. Προβλήματα ρευστότητας και φερεγγυότητας έρχονται στο φως της ημέρας και δεν επιτρέπουν πια να καλυφθούν τα κόστη, ακόμη και τα πιο επείγοντα. Το κοινωνικό χρέος στον κλάδο των Μέσων ενημέρωσης εκτιμάται σε πολλά εκατομμύρια ευρώ. Ένα μέρος των ομίλων των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης αντιμετωπίζουν εφεξής την ένταξη στη διαδικασία της συνδιαλλαγής (άρθρο 99) και την παύση πληρωμών που θα τους επέτρεπε να βρουν καταφύγιο στους πιστωτές τους. Ευκαιρία επίσης και για τους ιδιοκτήτες τους να μην πληρώνουν τους μισθωτούς με καθυστέρηση και να επαναπροσλάβουν δημοσιογράφους σε καινούριες βάσεις, εκτός των συλλογικών συμβάσεων.

Ο Δημήτρης Τρίμης είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου Δημοσιογράφων γραπτού τύπου της Αθήνας. Δημοσιογράφος στην καθημερινή εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*, διατηρούσε μία σατυρική στήλη, τον ΙΟ, που προσέγγιζε τα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα υπό μία διαφορετική οπτική γωνία. Όταν

διακόπηκε από τη διεύθυνση της εφημερίδας, ο ΙΟΣ βρήκε καταφύγιο στην ιστοσελίδα www.isopress.gr Ο Δημήτρης είναι ένας από τους δημοσιογράφους που τραυματίστηκαν στις διαδηλώσεις της 28^{ης} και 29^{ης} Ιουνίου 2011. Μαρτυρά.

« Η οικονομική κρίση έχει κλονίσει το οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο των Μέσων Ενημέρωσης. Η συλλογική σύμβαση που διέπει τον τομέα έχει λήξει δίχως να ανανεωθεί. Οι παλιοί δημοσιογράφοι διατηρούν προς το παρόν τα χορηγούμενα προνόμια, υπό τον όρο ωστόσο να μην αλλάξουν θέση. Οι πιέσεις είναι επομένως όλο και μεγαλύτερες για να προχωρήσουμε, υπό διάφορα προσχήματα, σε αλλαγές στην ανάθεση των στηλών. Ο εργοδότης μπορεί να υποχρεώσει το δημοσιογράφο να παραιτηθεί εγγράφως από τη σύμβαση και να αποδεχτεί σημαντικές μειώσεις των μισθών. Δεν υπάρχει νόμος που να υποχρεώνει τους ομίλους να διαπραγματεύονται μια σύμβαση. Εφεξής, τα πάντα είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης, σε κάθε περίπτωση χωριστά. Στο παρόν πλαίσιο, οι άνθρωποι είναι έτοιμοι για όλα προκειμένου να διατηρήσουν τη θέση τους και μπορούμε να τους καταλάβουμε. Συμφωνούν εγγράφως να παραιτηθούν από πολλά πράγματα, ακόμη και αν δεν πληρώνονται πια» εξηγεί ο Δημήτρης Τρίμης.

« Είμαστε αντιμέτωποι με έναν αγώνα στους ίδιους τους κύκλους του επαγγέλματος για την πρόσβαση στις σπάνιες διαθέσιμες θέσεις, ο οποίος διπλασιάζεται από έναν αγώνα εξουσίας ανάμεσα στους ιδιοκτήτες των Μέσων Ενημέρωσης. Κατά τη διάρκεια των ετών, οι ιδιοκτήτες των Μέσων Ενημέρωσης έχουν αναγκάσει πολλούς δημοσιογράφους να καταταχθούν σε έναν μικρό στρατό επιφορτισμένο με την προστασία και την ανάπτυξη των συμφερόντων του ομίλου, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη οποιαδήποτε διερευνητική αποστολή. Αν κοιτάξετε πως λειτουργούν τα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων θα καταλάβετε αμέσως. Είναι σχεδόν σαν σαπουνόπερα μεταξύ των καναλιών που απαντούν το ένα στο άλλο για αληθινά ή υποτιθέμενα σκάνδαλα, αλλά είναι σπάνια προς το δημόσιο συμφέρον. Είναι ένας πόλεμος για την αναζήτηση επιρροής, ο οποίος γίνεται μέσω των δημοσιογράφων, τους οποίους έκαναν σιγά σιγά εξαρτημένους και σχεδόν εκμεταλλεύσιμους.

Η Δημόσια Διοίκηση δεν ξεφεύγει από την κρίση και υπόκειται επίσης σε αυτήν την γενικευμένη ανασφάλεια του επαγγέλματος. Οι μεταρρυθμίσεις που γίνονται στην ΕΡΤ θα θέσουν στη διάθεση του ιδιωτικού τομέα το μεγαλύτερο μέρος των συχνοτήτων και των αγορών που συνδέονται με αυτές. Τίποτα δεν είναι ακόμη οριστικό και δεν είμαστε ακόμη παρά σε επίπεδο ανακοινώσεων, αλλά κανείς δεν έχει αυταπάτες για τα ονόματα των μελλοντικών ιδιοκτητών που θα ενισχύσουν και πάλι την επιρροή τους. Οι πλοιοκτήτες δεν έχουν πραγματικά επενδύσει στα Μέσα Ενημέρωσης, τα έχουν μετατρέψει σε βάση πιστώσεων που δεν θα αποπληρώσουν. Έχουν σε μεγάλο βαθμό τα μέσα για να συνεχίσουν σε αυτές τις βάσεις ή στη χειρότερη περίπτωση να επενδύσουν προσωρινά για να βρίσκονται σε δεσπόζουσα θέση σε λίγα χρόνια» λέει ο Δημήτρης Τρίμης.

Το Εθνικό Πρακτορείο Ειδήσεων ΑΠΕ διαφεύγει προς το παρόν αυτής της ιδιωτικοποίησης. Δημιουργημένο το 1903, το ΑΠΕ μετράει περίπου 300 μισθωτούς (εκ των οποίων 200 δημοσιογράφοι) και παραμένει μία από τις κύριες πηγές πληροφόρησης για τα Μέσα Ενημέρωσης. Οι δύο κλάδοι ειδήσεων (εθνικός και

διεθνής) είναι πάντα ενεργοί. Περιέργως, οι καθημερινές εφημερίδες και τα περιοδικά της Αθήνας μπορούν να είναι συνδρομητές μόνο στον κλάδο διεθνών ειδήσεων του ΑΠΕ. Επισημώς, η συνδρομή στο εθνικό είναι απαγορευμένη από μία σύμβαση που έχει δημιουργηθεί από τα συνδικάτα, τα οποία θέλουν να προστατεύσουν την αγορά των δημοσιογράφων που εργάζονται για την Αθήνα στο γραπτό τύπο. Ωστόσο, όλες οι καθημερινές εφημερίδες ανήκουν άμεσα ή έμμεσα σε ομίλους που κατέχουν επίσης τις τηλεοράσεις και τα ραδιόφωνα, κλάδους που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης. Οι εφημερίδες έχουν έτσι πρόσβαση με κάθε νομιμότητα στον εθνικό κλάδο (όνομα χρήστη και συνθηματικό) και τα χρησιμοποιούν ευρέως στη σελίδα τους στο διαδίκτυο χωρίς κανένα δικαίωμα να αποδίδεται στο ΑΠΕ.

Το βαρύ τίμημα των φωτογράφων του τύπου και των εικονοληπτών

Το πλαίσιο εργασίας κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων σήμερα προσομοιάζει σε κάποιες πολεμικές ζώνες. Μία κατάσταση που ξαφνιάζει όσο και εξεγείρει σε μία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι φωτογράφοι του τύπου και οι εικονολήπτες πληρώνουν αδιαμφισβήτητα το πιο βαρύ τίμημα. Από την πλευρά των διαδηλωτών, σπάνιοι είναι εκείνοι που κάνουν ακόμη τη διάκριση μεταξύ του ιδιοκτήτη του τύπου και του επαγγελματία που προσπαθεί απλώς να κάνει τη δουλειά του. Οι φωτορεπόρτερ και οι εικονολήπτες χρησιμοποιούνται ως εξιλαστήρια θύματα για όλη τη δυσαρέσκεια και τη βία.

Για τις δυνάμεις της αστυνομίας, οι φωτογράφοι και οι εικονολήπτες είναι ανεπιθύμητοι μάρτυρες μιας καταστολής συχνά υπερβολικής και παράνομης. « Οι φωτογραφίες μας δείχνουν ότι οι αστυνομικές δυνάμεις δεν ξέρουν να κάνουν τη δουλειά τους. Δείχνουν τα ελαττώματα στην εκπαίδευση, τις υπερβολές και την υπερβολή ορισμένων ενεργειών. Οι δυνάμεις της αστυνομίας θεωρούν ωστόσο ότι οι φωτογραφίες που τραβάμε από αυτούς συνιστούν παραβίαση της ιδιωτικής τους ζωής. Είναι σουρεαλιστικό, αλλά είναι έτσι. Για τους ακτιβιστές και τους εξτρεμιστές, αποτελούμε αντίστοιχο πρόβλημα, Είμαστε ανεπιθύμητοι μάρτυρες των δραστηριοτήτων που δεν έχουν θέση στις κοινωνικές διαδηλώσεις. Και έπειτα ο τύπος είναι γι' αυτούς ένας βραχίονας της εξουσίας, είναι επομένως λογικό που μας επιτίθενται» εξηγεί ο Αριστοτέλης Μεσσίνης, ένας από τους φωτογράφους του AFP στην Αθήνα.

Παγιδευμένοι μεταξύ σφύρας και άκμονος σε μία σύγκρουση, οι φωτογράφοι επιβάλλουν στον εαυτό τους επιλογές που περικόπτουν την ελευθερία δράσης τους. Ένα μέρος των επαγγελματιών εργάζεται τώρα πίσω από τις γραμμές της αστυνομίας, ιδιαιτέρως οι εικονολήπτες. « Οι άνθρωποι τους βλέπουν σαν συνεργάτες της αστυνομίας και της εξουσίας, αν και προσπαθούν μόνο να προστατεύσουν τον εξοπλισμό τους. Αν γυρίσουν με την κάμερα σε κομματιασμένη θα έχουν προβλήματα. Το μοντάζ θα γίνει σε στούντιο πολλές ώρες μετά τη λήψη των εικόνων. Αλλά είναι εντελώς ουτοπικό να γίνει αποδεκτή αυτή η άποψη στο υπάρχον πλαίσιο», λέει ο Αριστοτέλης Μεσσίνης.

Πλήρης ατιμωρησία της βίας κατά του τύπου

Reporters sans frontières
47, Rue Vivienne - F-75002 Paris
Tel : (33) 1 44 83 84 84 Fax : (33) 1 45 23 11 51
Email : rsf@rsf.org Web : www.rsf.org

Οι φωτογράφοι και οι εικονολήπτες αναρωτιούνται για τις σχέσεις τους με τις δυνάμεις καταστολής (MAT). Οι περισσότεροι φωτορεπόρτερ θέλουν ακόμη να πιστεύουν ότι δεν υπάρχουν σαφείς οδηγίες προς την αστυνομία να επιτίθεται ευθέως στον τύπο. Αλλά αυτές οι συμπεριφορές δεν έχουν ποτέ καταδικαστεί επισήμως, ούτε εσωτερικά ούτε δημόσια. Η ατιμωρησία των βιαιοπραγιών αυτών είναι συνολική, παρά την ποιότητα ορισμένων φακέλων που υποστηρίζονται από φωτογραφίες.

Ο Αριστοτέλης Μεσσίνης, διηγείται: « Κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων της 17^{ης} Νοεμβρίου 2010, ήμουν μπροστά από την πρεσβεία των Ηνωμένων Πολιτειών. Οι δυνάμεις της ομάδας Δέλτα (αστυνομικοί με μοτοσικλέτες) συνέλαβαν έναν διαδηλωτή βάζοντας τον στο έδαφος. Τράβηξα μία φωτογραφία και η αντίδραση ήταν άμεση: φύγε ή θα σου σπάσουμε όλο τον εξοπλισμό! Απομακρύνθηκα και είδα έναν συνάδελφο που πλησίαζε τους αστυνομικούς που εξακολουθούσαν να κάνουν συλλήψεις. Τον προειδοποίησα λέγοντας του ότι οι άντρες ήταν πολύ νευρικοί και ότι κάτι επρόκειτο να πάει στραβά. Ερχόταν προς το μέρος μου με τη φωτογραφική μηχανή στα χέρια, όταν είδα έναν από τους άνδρες να εγκαταλείπει την ομάδα και να ρίχνεται προς το συνάδελφό μου. Τραβάω μία φωτογραφία και τότε ο αστυνομικός που αντιλαμβάνεται ότι τον φωτογράφησα αλλάζει γνώμη και τρέχει προς εμένα. Γύρισα για να μην πάρω το χτύπημα στο πρόσωπο. Με χτύπησε στην πλάτη. Υπήρχαν 5 φωτογράφοι και 2 εικονολήπτες δίπλα μου. Δημοσιογράφοι του γραπτού τύπου ήταν επίσης εκεί. Δεν θα μπορούσαμε να είμαστε πιο ορατοί και πιο σαφώς αναγνωρίσιμοι. Συνάδελφοι φωτογράφισαν την επίθεση εις βάρος μου. Πήραμε τον αριθμό κυκλοφορίας της μοτοσικλέτας στην οποία ανέβηκε ο αστυνομικός. Υπέβαλα μήνυση κατά αγνώστων, αλλά με τον αριθμό κυκλοφορίας θα μπορούσαν πολύ εύκολα να εντοπίσουν την ομάδα που χρησιμοποιούσε τη μοτοσικλέτα. Η μήνυσή μου έγινε στο πλαίσιο της διαδικασίας του αυτόφωρου, το οποίο εγγυάται κανονικά την αντιμετώπιση εντός 48 ωρών. Για να επιταχυνθεί η διαδικασία, φρόντισα επίσης να δημιουργηθεί ο φάκελος στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής όπου έγιναν τα γεγονότα. Καμία συνέχεια δεν έχει δοθεί προς το παρόν.»

«Μετά τις 28 και 29 Ιουνίου 2011, τίποτα δεν θα είναι το ίδιο για κανέναν Έλληνα»

Η βία κορυφώθηκε κατά τις διαδηλώσεις της 28^{ης} και 29^{ης} Ιουνίου 2011 στην Πλατεία Συντάγματος. 25 000 άτομα ήταν μαζεμένα μπροστά από τη Βουλή και στην πλατεία, η οποία ήταν κατειλημμένη από το κίνημα των «Αγανακτισμένων». Ένα πλήθος, φαινομενικά ειρηνικό, προσπαθούσε να περικυκλώσει τη Βουλή για να αποτρέψει τους βουλευτές από το να ψηφίσουν το Μνημόνιο της λιτότητας. Το πλήθος εξεπλάγη από μία παρέμβαση των αστυνομικών δυνάμεων, σε κάθε περίπτωση δυσανάλογη. Η χρήση αερίου ήταν υπερβολική. Εκεί που οι δυνάμεις καταστολής (MAT) ρίχνουν συνήθως 100 έως 150 χειροβομβίδες δακρυγόνων, περισσότερα από 2 800 χρησιμοποιήθηκαν εκείνη την ημέρα.

« Στο Καλλιμάρμαρο στάδιο, έκανα όπως συνήθως. Το «παιχνίδι» μεταξύ των διαδηλωτών και της αστυνομίας έλαβε χώρα σιγά σιγά, αλλά δεν υπήρχε τίποτα που

θα μπορούσε να προοιωνίσει ένα τέτοιο ξέσπασμα. Ξεκίνησα να τραβάω φωτογραφίες και κατόπιν τα MAT έκαναν τις πρώτες επιθέσεις τους. Όταν βρίσκεσαι σε μία τέτοια κατάσταση, σε μία τέτοια ένταση, δεν συζητάς. Τρέχεις. Τρέχεις γρήγορα. Προσπάθησα να βρω προστασία σε ένα καταφύγιο-λεωφορείο. Δύο αστυνομικοί με είδαν και ρίχτηκαν προς εμένα. Ο πρώτος στόχευσε το λαιμό μου με ένα γκλόμπι, το οποίο κρατούσε από την ανάποδη, τη μεταλλική πλευρά. Προστάτευσα τον εαυτό μου. Προσπαθούσα να βγω από το καταφύγιο-λεωφορείο. Πήρα ένα δεύτερο χτύπημα, λιγότερο στοχευμένο. Ξεκίνησα να τρέχω, με ακολουθούσαν αλλά ήμουν πιο γρήγορος, Τη γλίτωσα υπό έναν χείμαρρο προσβολών με σπάνια βωμολοχία», διηγείται ο Αριστοτέλης Μεσσίνης.

« Τώρα σε όλες τις διαδηλώσεις με χτυπούν. Αυτό που με σώζει λίγο, είναι ότι εργάζομαι για ένα μεγάλο πρακτορείο τύπου. Οι άνθρωποι πιστεύουν πιο πολύ τα ξένα Μέσα Ενημέρωσης απ' ό,τι τα εθνικά, οπότε όταν αναγνωριστούμε, τα πράγματα μπορούν να ηρεμήσουν λίγο».

Συνθήκες εργασίας απαράδεκτες για μία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Είναι αδύνατο να δουλέψει κανείς χωρίς μάσκα αερίων και κράνος. Ένας ακριβός εξοπλισμός που λίγοι επαγγελματίες μπορούν να αντέξουν οικονομικά (170 ευρώ για μία μάσκα ποιότητας με φίλτρο). Μόνο εκείνοι που εργάζονται για πρακτορεία τύπου μπορούν να υπολογίζουν σε έναν προσαρμοσμένο και ανανεώσιμο εξοπλισμό. Οι πιο τυχεροί ελεύθεροι επαγγελματίες δεν εφοδιάζονται παρά μόνο με βασικό εξοπλισμό, ο οποίος είναι συχνά λίγο αποτελεσματικός. Οι πιο προσαρμοσμένες μάσκες πρέπει να είναι μεγάλες για να καλύπτουν καλά το πρόσωπο, αλλά τα πλαϊνά πρέπει να είναι σχετικά μικρά για να επιτρέπουν τη χρήση φωτογραφικών μηχανών. Υπό αυτές τις συνθήκες, είναι δύσκολο να έχει κανείς ένα οπτικό πεδίο αρκετά μεγάλο για να προβλέψει τα χτυπήματα ή τις επιθέσεις.

Το κράνος είναι ζωτικής σημασίας. Το πιο προσαρμοσμένο μοντέλο είναι εκείνο του κράνου «snowboard» το οποίο καλύπτει καλά το μέτωπο και τα αυτιά. Τα βλήματα που χρησιμοποιούνται (μάρμαρο, πέτρες, κοκτέιλ Μολότοφ, φωτοβολίδες κ.λ.π.) μπορούν να σκοτώσουν ακαριαία. Οι χειροβομβίδες δακρυγόνων μπορούν να εκραγούν ή να βάλουν φωτιά στα μαλλιά. Το κράνος προσφέρει επίσης το πολύ μεγάλο πλεονέκτημα να συγκρατεί τη μάσκα αερίων. Οι φωτορεπόρτερ δέχονται συστηματικά επιθέσεις από ορισμένους διαδηλωτές οι οποίοι προσπαθούν να τους τις αποσπάσουν. Οι γυναίκες συνάδελφοι αποτελούν ιδιαίτερο στόχο. Οι εικονολήπτες και οι φωτορεπόρτερ που εργάζονται για τα πρακτορεία τύπου απολαμβάνουν ασφάλιση για τον εξοπλισμό τους και ανανέωσης σε περίπτωση κλοπής ή καταστροφής. Οι ελεύθεροι επαγγελματίες δεν μπορούν να απολαμβάνουν τα ίδια προνόμια. Εκείνοι που προσπαθούν να κλείσουν συμβόλαια πρέπει να καθορίσουν τις δραστηριότητές τους, το οποίο οδηγεί στην αύξηση των ασφαλίσεων σε τιμές απλώς απρόσιτες.

Η αστυνομία αποφάσισε πρόσφατα να απαγορεύσει την πώληση μασκών αερίου στον πληθυσμό. Ένα εμπόριο που ήταν μέχρι σήμερα νόμιμο και ελεύθερο, και που δεν είναι πλέον προσβάσιμο παρά μόνο στους μόνους επαγγελματίες φωτογράφους

που επωφελούνται από τις εξαιρέσεις, υπό την προϋπόθεση ωστόσο ότι παρουσιάζουν μία έγκυρη δημοσιογραφική ταυτότητα. Ένας συνδυασμός που είναι πολύ δύσκολο να αποκτηθεί σε ένα καφκικό σύστημα.

Η πολύ μεγάλη πλειοψηφία των φωτορεπόρτερ και των δημοσιογράφων αναρωτιέται επίσης και για τη φύση των αερίων που χρησιμοποιείται από τις δυνάμεις ασφαλείας. Στα «παραδοσιακά» δακρυγόνα προστίθενται σήμερα χειροβομβίδες κρότου-λάμψης και σπρέι που ερεθίζουν και καίνε. Κάλυκες που μαζεύονται κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων δείχνουν επίσης ότι ένα μέρος των χρησιμοποιούμενων αερίων είναι ληγμένα. Επιπλέον, οι δυνάμεις ασφαλείας ψεκάζουν συχνά αέρια λίγα μέτρα από τους δημοσιογράφους ή τους φωτορεπόρτερ, προκαλώντας άμεσα έμετο και λιποθυμίες, πονοκεφάλους και εγκαύματα.

FOCUS ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΥΠΡΑΙΟΣ

Ο Μανώλης Κυπραίος είναι φωτογράφος για παραπάνω από 19 χρόνια. Μας δέχτηκε στο σπίτι του. Ήταν θύμα μιας βίαιης επίθεσης στις 15 Ιουνίου 2011. Η απώλεια της ακοής του στέρησε την ισορροπία και εμποδίζει όλες τις μετακινήσεις του.

«Κατά τη διάρκεια των είκοσι τελευταίων ετών κάλυψα σχεδόν όλες τις ένοπλες συγκρούσεις: Το Κοσσυφοπέδιο, τη Νιγηρία, όλη τη Μέση Ανατολή, τη Γεωργία και την Αμπχαζία, και είναι εδώ στη χώρα μου που τραυματίστηκα για μια ζωή. Ακόμη δεν μπορώ να το πιστέψω!»

Στις 15 Αυγούστου 2011 κάλυπτα τις διαδηλώσεις των συνδικάτων. Μεταξύ 14.00 και 15.00 στη συμβολή των οδών Ξενοφώντος και Φιλελλήνων διαδηλωτές συγκρούονταν με τα ΜΑΤ. Πλησίασα, συνεχίζοντας να μεταδίδω τα γεγονότα απευθείας στο μέσο μου μέσω τηλεφώνου και τραβώντας φωτογραφίες για το διαδικτυακό μας τόπο. Οι δυνάμεις αντιμετώπισης ταραχών, με άσεμνες χειρονομίες, μου ζήτησαν να σταματήσω να φωτογραφίζω. Υποχώρησα τότε για να κατευθυνθώ προς την πλατεία Συντάγματος. Βρέθηκα μπροστά σε ένα κλειστό πέρασμα στο ύψος της οδού Φιλελλήνων όπου βρισκόταν το γραφείο ενός εκ των εργοδοτών μου, όπου σκεφτόμουν να βρω καταφύγιο σε περίπτωση προβλήματος, καθώς η κατάσταση γινόταν όλο και πιο δύσκολη. Τα ΜΑΤ με ακολούθησαν και όταν έφτασαν στο ύψος μου ένας αξιωματικός με ρώτησε: «Τι κάνεις εδώ;». Του απάντησα: Τραβάω φωτογραφίες, Είμαι δημοσιογράφος, και του έδειξα τη δημοσιογραφική μου ταυτότητα.

Γύρισε στον υφιστάμενό του και του είπε: «Χτύπα τον». Ο τελευταίος έριξε μία χειροβομβίδα κρότου-λάμψης επάνω μου. Το σοκ ήταν απίστευτο, το φως και ο θόρυβος στη στοά/ ήταν τρομακτικά. Πετάχτηκα στο έδαφος, πίστεψα ότι θα πεθάνω. Λιποθύμησα. Μετά από πολύ ώρα, ξαναβρήκα τις αισθήσεις μου περικυκλωμένος από ανθρώπους που προσπαθούσαν να με συνεφέρουν. Με τη βοήθειά τους βγήκα, δεν άκουγα τίποτα, τρέκλιζα. Οι άνθρωποι μου εξήγησαν ότι έπρεπε να πάω στο νοσοκομείο. Συνάντησα, ανεβαίνοντας την οδό Φιλελλήνων, μία ομάδα που οι

αστυνομικοί με τις μοτοσικλέτες, οι μονάδες των στρατιωτών, είχαν περικυκλώσει. Ήταν δύο σε κάθε μοτοσικλέτα, ο ένας οδηγούσε, ο άλλος πίσω του, με ένα γκλομπ στο χέρι, χτυπούσε. Ήταν τρομερό. Είδα μπροστά μου έναν έφηβο ο οποίος δεν έπρεπε να ήταν πάνω από 14-15 ετών. Είχε μείνει άναυδος. Πετάχτηκα πάνω του για να τον καλύψω με το σώμα μου και τότε οι στρατιώτες μου χτύπησαν την πλάτη, τα πλευρά, τα νεφρά και έπειτα με κλωτσούσαν. Αυτό κράτησε κοντά στα δέκα λεπτά. Όταν έφυγαν σηκώθηκα όπως μπορούσα, προσπάθησα να βρω το δρόμο μου για να πάω στο πλησιέστερο νοσοκομείο. Πονούσα παντού και δεν άκουγα τίποτα. Κάθησα σε ένα παγκάκι κοντά στην Αγγλικανική Εκκλησία. Ρώτησα το δρόμο μου στους πρώτους αστυνομικούς που είδα μπροστά μου, τους ζήτησα να φωνάξουν ένα ασθενοφόρο γιατί δεν μπορούσα να περπατήσω παρά μόνο με μεγάλη δυσκολία. Με κορόιδεψαν και ήταν περαστικοί που με βοήθησαν να πάω στο νοσοκομείο Ευαγγελισμός, όπου οι γιατροί δεν μπόρεσαν να με περιθάψουν. Οι νοσοκόμες με έστειλαν σε ένα άλλο νοσοκομείο, τον Ερυθρό, όπου πήγα με ταξί. Νοσηλεύτηκα αμέσως. Την επόμενη μέρα μου είπαν ότι είχα χάσει την ακοή μου από το αριστερό αυτί και την επόμενη ότι είχα χάσει την ακοή από το δεξί αυτί. Έμεινα οκτώ ημέρες στο νοσοκομείο.

«Δεν ακούω πλέον τίποτα. Δεν κοιμάμαι πια. Το βράδυ έχω την εντύπωση ότι πνίγομαι στο βυθό της θάλασσας χωρίς κανέναν ήχο τριγύρω. Έχω απαίσιους πόνους στα δόντια. Μετά την έξοδό μου από το νοσοκομείο ζω κλεισμένος στο σπίτι μου. Δεν μπορώ πια να προσανατολιστώ. Δεν μπορώ πλέον να οδηγήσω ή να εργαστώ. Επικοινωνώ γράφοντας σε ένα τετράδιο, καθώς δεν μπορώ πλέον να μιλήσω κανονικά, δεν με ακούω. Είμαι σε κατάθλιψη αλλά επωφελούμαι από ψυχολογική υποστήριξη. Υπεβλήθη σε μία πρώτη χειρουργική επέμβαση για ένα εμφύτευμα στο αυτί μου. Σε ένα χρόνο θα μπορέσω να επωφεληθώ από μία δεύτερη επέμβαση και αν οι γιατροί καταφέρουν να συντονίσουν τις συχνότητες κυμάτων, θα μπορέσω ίσως να ανακτήσω ένα μέρος της ακοής μου. Αλλά δεν θα μπορέσω ποτέ πια να οδηγήσω τη νύχτα, ούτε να περπατήσω χωρίς μπάστούνη.

« Αν τα ΜΑΤ γνώριζαν ότι θα διώκονταν και θα τιμωρούνταν, δεν θα μου έκαναν ποτέ αυτό που μου έκαναν. Δεν θα είχαμε τόσους τραυματίες κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων διαδηλώσεων. Κάνουν ό, τι θέλουν. Έλεγα πάντα ότι ήταν στην Τουρκία που είχα δει τους πιο βίαιους αστυνομικούς. Αλλά εδώ περάσαμε σε άλλο πράγμα. Αυτό είναι που με απασχολεί περισσότερο. Πρέπει αυτό να σταματήσει πριν υπάρξουν κι άλλες περιπτώσεις σαν τη δική μου, ή χειρότερες.»

Όπως πολλοί άλλοι δημοσιογράφοι, ο Μανώλης Κυπραίος είναι πολύ ανήσυχος για τη χρήση πλαστικών σφαιρών από την αστυνομία στις προσεχείς διαδηλώσεις. «Δεν έχουν εκπαιδευτεί για τέτοιου είδους τεχνικές. Θα υπάρξουν αληθινά δράματα. Αυτό που συμβαίνει είναι απαράδεκτο. Δεν είναι αντάξιο μιας Ευρωπαϊκής χώρας. Αν το Υπουργείο Δικαιοσύνης ζήτησε συγγνώμη δημοσίως και παρενέβη μάλιστα άμεσα ώστε η μήνυση που κατέθεσα να εξεταστεί γρήγορα (Σημείωση: η εξέταση της μήνυσης έχει προβλεφθεί για τα μέσα Σεπτεμβρίου, ενώ θα μπορούσε να πάρει μήνες ή ακόμη και χρόνια), ο Υπουργός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και προστασίας του πολίτη, Χρήστος Παπουτσής, δεν έκρινε χρήσιμο να το πράξει. Δεν αναγνωρίζει καμία ευθύνη στην περίπτωση μου.

Ο Μανώλης Κυπραίος δεν έχει πληρωθεί από τον Ιούνιο. Διάφορες ενώσεις Ελλήνων δημοσιογράφων ανέλαβαν όλο το ιατρικό μέρος των παρεμβάσεων, πάνω από 100 000 ευρώ αμοιβή, αλλά ο ίδιος δεν μπορεί πλέον να εργαστεί και εξαρτάται εφεξής αποκλειστικά από την οικογένειά του

Μία ένωση φωτογράφων αναπόφευκτη αλλά μοναχική

14

Ο Μάριος Λώλος είναι φωτορεπόρτερ και πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Φωτορεπόρτερ (ΕΦΕ). Εργάζεται εδώ και 25 χρόνια και έχει καλύψει πολλές διεθνείς συγκρούσεις. « Οι συνθήκες εργασίας μας έχουν επιδεινωθεί σημαντικά από το Δεκέμβρη του 2008. Εκείνη την εποχή, οι φωτογράφοι είχαν εκπλαγεί από τις συνοπτικές διαδικασίες όπου βλέπαμε για παράδειγμα άτομα να συλλαμβάνονται και να κατηγορούνται ότι είχαν στην κατοχή τους μία τσάντα που περιείχε κοκτέιλ Μολότοφ. Πολλοί από εμάς έχουμε διαθέσει ελεύθερα σε δικηγόρους φωτογραφίες που δείχνουν την αθωότητα κάποιων ατόμων. Η αστυνομία δεν το εκτίμησε και από τότε μας χτυπούν για να αποφύγουν να καταφέρουμε να πλησιάσουμε πολύ κοντά, εκεί όπου τα πρόσωπα είναι σαφώς αναγνωρίσιμα. Δεν είμαστε ούτε βοηθοί της αστυνομίας, ούτε γραμματείς των δικηγόρων. Αλλά αυτό που συνέβαινε το 2008 ήταν πραγματικά απαράδεκτο και μας φάνηκε χρήσιμο να το κάνουμε», εξηγεί ο Μάριος Λώλος.

Μόνο οι επαγγελματίες φωτορεπόρτερ μπορούν ακόμη να ελπίζουν να ζήσουν από τη δουλειά τους. Αλλά το να κατακτήσουν την επαγγελματική αναγνώριση δεν είναι απλό. Το 99% εξ αυτών είναι ανεξάρτητοι. Για να αναγνωριστεί, ο φωτογράφος πρέπει να δηλώσει φόρους και παραλαμβάνει ένα μπλόκ αποδείξεων. Σε ένα χρόνο, πρέπει να αποδείξει ότι έκοψε αποδείξεις για 10 000 ευρώ. Η τιμή η ΕΦΕ προσπαθεί να επιβάλει είναι 19 ευρώ η φωτογραφία, κάτι που προϋποθέτει ότι θα «πουληθούν» 43 φωτογραφίες το μήνα για να επιτευχθεί ο ετήσιος στόχος. «Εκτός από τις φωτογραφίες για τον τύπο, η διοίκηση λαμβάνει υπόψη τα publireportages αλλά ακόμη κι εγώ που είμαι στο επάγγελμα εδώ και 25 χρόνια, δεν θα μπορούσα να τα καταφέρω σήμερα», εξηγεί ο φωτογράφος Μάριος Λώλος. Εκτός από τη λεηλασία των εικόνων μέσω διαδικτύου, όλοι οι όμιλοι του τύπου έχουν συμφωνήσει να μην πληρώνουν δικαιώματα σε περίπτωση ανατύπωσης ή αναδημοσίευσης, μειώνοντας περαιτέρω τις πιθανότητες επίτευξης του ετήσιου στόχου.

«Η αδυναμία μας προέρχεται επίσης από το γεγονός ότι παραμένουμε πολύ διχασμένοι σε επίπεδο επαγγελματικών οργανώσεων. Δεν θα έπρεπε να έχουμε παρά μόνο ένα συνδικάτο, με επαγγελματικές κατηγορίες. Κι όμως πολλαπλασιάζουμε τις ομοσπονδίες με τοπικές άγκυρες που δεν έχουν πλέον νόημα. Τρέχουμε όλοι πίσω από την ΕΣΗΕΑ που είναι η πιο μεγάλη οργάνωση αλλά το διοικητικό τους συμβούλιο δεν έχει ακόμη συνεδριάσει από τις εκλογές του προηγούμενου Μαΐου. Η ΕΦΕ δεν λαμβάνει κανένα ποσοστό επί των διαφημιστικών συναλλαγών. Τα τιμολόγια των διαφημιστικών είναι αυξημένα κατά 20% σε σχέση με τις βασικές τιμές δημοσίευσης. Το 19% αυτής της αύξησης πηγαίνει στην κοινωνική ασφάλιση και το υπόλοιπο 1% επιστρέφει στις επαγγελματικές οργανώσεις των δημοσιογράφων, συμπεριλαμβανομένης της Ένωσης Ανταποκριτών ξένου τύπου.

Reporters sans frontières

47, Rue Vivienne - F-75002 Paris
Tel : (33) 1 44 83 84 84 Fax : (33) 1 45 23 11 51
Email : rsf@rsf.org Web : www.rsf.org

Εμείς δεν έχουμε πρόσβαση σε αυτού του είδους τη χρηματοδότηση. Αλλά αυτά τα ζητήματα θα μπορούσαν εύκολα να ρυθμιστούν με λίγη καλή θέληση. Οι διαφορές μας αντικειμενικά δεν υπάρχουν και μας ζημιώνουν κάθε μέρα λίγο περισσότερο», προσθέτει ο Μάριος Λώλος.

«Μετά από όσα συνέβησαν στο Σύνταγμα στις 28 και 29 Ιουνίου 2011, ζητήσαμε να γίνουμε δεκτοί από τον Υπουργό Προστασίας του πολίτη και ανθρωπίνων δικαιωμάτων Χρήστο Παπουτσή, ο οποίος υποστήριξε ότι δεν υπήρχαν εντολές ή συγκεκριμένες οδηγίες για επιθέσεις στον τύπο. Αλλά μας είπε ότι δεν μπορούσε να δεσμευτεί ότι αυτό δεν θα επαναληφθεί. Δεν μας είπε ότι θα ξεκινήσουν έρευνες, ή ότι θα γίνει οποιαδήποτε ενέργεια. Ακόμη πιο περιέργως, ο Υπουργός είπε ότι για τις δυνάμεις της αστυνομίας, οι φωτογραφικές μας μηχανές θεωρούνταν *ένα θανάσιμο όπλο*» συνεχίζει ο Μάριος Λώλος.

«Πολλοί συνάδελφοί μας δέχονται απειλές. «Ξέρουμε ποιος είσαι, ξέρουμε πού μένεις. Θα σε ξυπνήσουμε και θα το νιώσεις». Η γλώσσα είναι συχνά απειλητική, αισχρή, ιδιαίτερα προς τις γυναίκες συναδέλφους μας. Το Δεκέμβριο του 2010, με χτύπησαν. Κατά τύχη μία γερμανική τηλεοπτική ομάδα ήταν εκεί και τράβηξε τις εικόνες. Πήγα στο Αστυνομικό Τμήμα Βάρης με το USB και τις φωτογραφίες. Υποτίθεται θα μεταφέρονταν σε υψηλές θέσεις. Ακόμη περιμένω. Έχουμε πολλές δεκάδες περιπτώσεις όπως αυτή. Δεν προσπαθούμε να επιδοθούμε σε ένα κυνήγι μαγισσών. Δεν λέμε ότι αυτό που συμβαίνει σήμερα είναι μία «επίσημη γραμμή». Αλλά η ατιμωρησία που βασιλεύει σε όλες τις περιπτώσεις που υποβάλλονται αφήνει τη δυνατότητα τέτοιου είδους πράξεις να συνεχιστούν. Θέλουμε να υπάρξουν αληθινές έρευνες που να καταλήγουν σε πραγματικές κυρώσεις, οι οποίες θα χρησιμεύσουν επιτέλους ως προειδοποιήσεις και παραδείγματα. Αν δεν κάνουμε τίποτα τώρα σε 2 μήνες θα γίνει ίσως αδύνατο να εργαστούμε», εξηγεί.

Τα στάδια ποδοσφαίρου σε «εμπόλεμες κυριακάτικες ζώνες»

Ο κόσμος του ποδοσφαίρου έχει επίσης γίνει ένας επικίνδυνος τόπος εργασίας. Το να κάθεσαι στην αρχή των πτυσσόμενων καθισμάτων των σταδίων, πίσω από τα τέρματα ή στις στροφές είναι σχεδόν υποχρεωτικό προκειμένου να τραβήξεις τις καλύτερες εικόνες. «Αλλά εκεί είναι επίσης που βρίσκονται όλοι οι χούλιγκαν και οι εξτρεμιστές όλου του πολιτικού φάσματος. Οι άνθρωποι μας πετούν ό, τι βρουν. Καπνογόνα, αναπτήρες, πέτρες. Ένας συνάδελφός μου έχει λάβει ακόμη και ένα σιφόνι τουαλέτας, ώστε το μήνυμά να είναι πιο ξεκάθαρο. Μας στοχεύουν απευθείας και μας προσβάλλουν κατά τη διάρκεια όλου του αγώνα. Σήμερα δουλεύουμε με κράνη στα γήπεδα. Δεν είναι σπάνιο να εισβάλουν στο στάδιο και τότε όλος ο εξοπλισμός έχει κλαπεί ή έχει υποστεί βανδαλισμούς, με τους ξυλοδαρμούς ως μπόνους. Αντιμετωπίζουμε τα ίδια προβλήματα στα γήπεδα του μπάσκετ αλλά με λιγότερη ένταση, δεδομένης της διαρρύθμισης του χώρου» αφηγείται ο Μάριος Λώλος.

Ο κόσμος των σπορ μαστίζεται από τη διακίνηση όλων των ειδών, μολυσμένος από τα μη ελεγχόμενα και σχεδόν ανεξέλεγκτα στοιχεία.

"Τίποτα δεν είναι ορατό στις διεθνείς συναντήσεις. Η Fifa επιβάλλει αυστηρούς κανόνες και όλος ο κόσμος συμμορφώνεται με αυτούς, συμπεριλαμβανομένων των ποδοσφαιρικών ομάδων και των φιλάθλων. Αλλά στο ελληνικό πρωτάθλημα οι ηγεσίες των ποδοσφαιρικών ομάδων επιβάλλουν τη βασιλεία ενός πραγματικού νόμου της σιωπής. Οι υπηρεσίες ιδιωτικής φύλαξης των ποδοσφαιρικών ομάδων μας παίρνουν συχνά κατά μέρος όταν τραβάμε φωτογραφίες της ηγεσίας των ομάδων ή των ξεδρών. Μας ζητούν να σβήσουμε τις εικόνες. Εκείνοι που δεν υπακούν μπορούν να δουν τον εξοπλισμό τους να καταστρέφεται. Είναι σχεδόν μία ζούγκλα".

"Αδύνατο να συγχωρήσουμε αλλά μπορούμε να προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε"

Ορισμένοι προσπαθούν να κατανοήσουν και να εντοπίσουν τους λόγους της συμπεριφοράς των δυνάμεων της τάξης. "Η αστυνομία είναι μέρος του Κράτους και έχει επομένως όλες τις αδυναμίες του Κράτους. Αλλά το πρόβλημα έγκειται κυρίως στο γεγονός ότι η αστυνομία ποτέ δεν διοικήθηκε πραγματικά από το Κράτος. Δεν υπάρχουν σαφείς κατευθυντήριες γραμμές. Οι υπηρεσίες δεν γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν, ούτε πώς πρέπει να το κάνουν. Η έλλειψη εκπαίδευσης είναι προφανής, ιδιαίτερα μεταξύ των νέων", εξηγεί ο Μάρκαρης.

Η εκπαίδευση δεν είναι στην πραγματικότητα παρά μόνο τρεις μήνες. Η πλειοψηφία των δυνάμεων καταστολής δεν γνωρίζουν τους νόμους που διέπουν τη δράση τους. Πολύ κακοπληρωμένοι (+/- 600 ευρώ το μήνα), οι άνδρες πρέπει να πληρώσουν ένα μέρος του εξοπλισμού τους και ένα μέρος των πυρομαχικών της εκπαίδευσής τους.

"Έχουμε κάνει πάντα μία πολύ κακή χρήση της αστυνομίας, η οποία παραμένει για την πλειοψηφία των Ελλήνων η αστυνομία της δικτατορίας, ανίκανη να συλλάβει έναν κλέφτη αλλά που ήξερε όμως τέλεια να αναγνωρίσει οποιονδήποτε πολιτικό αντίπαλο. Υπάρχει μία δυσπιστία και καχυποψία σχεδόν φυσική. Μετά τη δικτατορία, δεν υπήρξε ξεκαθάρισμα στην αστυνομία, ούτε εξάλλου σε κανένα άλλο σώμα στρατού. Όταν το ΠΑΣΟΚ ήρθε στην εξουσία τοποθέτησε δικούς του. Δημιουργήσαμε ένα δυισμό στην αστυνομία σε όλα τα επίπεδα. Είναι μία παράλυτη ισορροπία. Οι μισοί είναι φιλοκυβερνητικοί, οι υπόλοιποι κατά της κυβέρνησης, και το αντίστροφο, ανάλογα με την έκβαση των εκλογών. Η αστυνομία δεν θα έπρεπε να είναι πολιτικό ζήτημα αλλά μία απλή επιχειρησιακή ικανότητα, ένα εργαλείο υπό έλεγχο. Είμαστε μακριά από αυτό. Και έπειτα η αστυνομία δεν μπορεί να αντιπροσωπεύει ένα Κράτος που δεν υπάρχει και αυτή είναι η κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε" λέει ο Μάρκαρης.

Οι περισσότεροι ομιλητές που ερωτήθηκαν επί του θέματος ανησυχούν εξάλλου για την αυξανόμενη επιρροή της άκρας δεξιάς. Υπολογιζόμενη σε πάνω από 5% του εκλογικού σώματος, είναι σήμερα παρούσα στο δημοτικό συμβούλιο της Αθήνας. Οι κινήσεις που της δίνουν ζωή διεισδύουν σιγά σιγά στις υπηρεσίες της αστυνομίας, ιδιαίτερα στις δυνάμεις καταστολής της Αθήνας. Οι ίδιες ομάδες έχουν προσελκύσει την προσοχή της αστυνομίας στη βαρύτητα που θα μπορούσαν να έχουν οι εικόνες των φωτορεπόρτερ ενώπιον της δικαιοσύνης (Σημείωση : Η φωτογραφία που τραβήχτηκε από έναν ερασιτέχνη δεν έχει το ίδιο νομικό κύρος ενώπιον ενός

δικαστηρίου με την φωτογραφία ενός φωτογράφου του τύπου) στις διαδικασίες του αυτόφωρου.

FOCUS

Ο μόνος κυβερνητικός που δέχτηκε να μας δει, ο Θανάσης Κοκκαλάκης, είναι ο εκπρόσωπος της αστυνομίας στην Αθήνα.

Θανάσης Κοκκαλάκης (ΘΚ): Όλα τα σημερινά φαινόμενα της βίας πρέπει να τοποθετηθούν μέσα στο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο. Και αυτό στην ουσία μέσα από το πρίσμα της οικονομικής κρίσης που επηρεάζει τη χώρα και τους πολίτες. Πρέπει να ξέρετε ότι επί του παρόντος η Ελλάδα είναι η ευρωπαϊκή χώρα με τις περισσότερες διαδηλώσεις, πορείες και συναθροίσεις σε δημόσιους χώρους. Μόνο για το 2010, στην Αθήνα είχαμε πάνω από 910 διαδηλώσεις. Ορισμένες ήταν πολύ εντυπωσιακές λόγω της έντασης που κυριαρχούσε και του αριθμού των ατόμων που ήταν παρόντα. Στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες υπάρχουν λιγότερες διαδηλώσεις και μία καλύτερη οργάνωση του Κράτους οι άνθρωποι έχουν μια διαφορετική κουλτούρα έναντι της κοινωνίας και δεν έχουν τόσα προβλήματα όσα εμείς εδώ.

Ένας άνθρωπος κανονικός και ήρεμος στην καθημερινή ζωή του μπορεί να γίνει επίσης βίαιος και βάνουσος κατά τη διάρκεια μιας διαδήλωσης. Αυτό ισχύει για τους απλούς πολίτες αλλά και για την αστυνομία. Γιατί οι αστυνομικοί είναι επίσης άνθρωποι. Αυτοί που βλέπετε στο κέντρο της Αθήνας είναι νέοι, ηλικίας από 22 έως 25 χρονών. Δεν είναι άνθρωποι που έχουν έρθει από έναν άλλο πλανήτη, δεν τους έχουμε βάλει εκεί για να τους πούμε τώρα σταμάτα να έχεις το παραμικρό συναίσθημα, δεν είσαι παρά ένας αστυνομικός και πρέπει να λειτουργείς σαν μηχανή που λαμβάνει πέτρες και προσβολές, Μολότοφ, σφυριά και ακτίνες λέιζερ στα μάτια, μπουκάλια γεμάτα ούρα και όλα αυτά χωρίς να μπορείς να αντιδράσεις.

Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα (ΡΧΣ): Υπάρχουν σε αυτό το πλαίσιο οδηγίες που δίνονται στους αστυνομικούς για να εμποδίσουν τους δημοσιογράφους και τους φωτογράφους από το να κάνουν τη δουλειά τους σε δημόσιους χώρους;

ΘΚ: Σε καμία περίπτωση. Οι διαταγές είναι οι ίδιες για όλους. Δεν υπάρχουν δύο κατηγορίες πολιτών και δεν υπάρχει επομένως συγκεκριμένη διαταγή για επίθεση ή προστασία του τύπου. Όλη η φιλοσοφία μας σαν αστυνομία και η στρατηγική μας επιλογή σαν Υπουργείο προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη είναι να διασφαλίσουμε τα δικαιώματα κάθε ανθρώπου που διαδηλώνει στο δρόμο. Να μπορεί ο πολίτης, όπως υπογραμμίζει το Σύνταγμα, να διαδηλώνει ειρηνικά και να μπορεί ο δημοσιογράφος, ο εικονολήπτης ή ο φωτογράφος, υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες, το υπογραμμίζω, να κάνει τη δουλειά του. Αναγράφεται ακόμη και στην ανάστροφη πλευρά των δημοσιογραφικών ταυτοτήτων, είμαστε υποχρεωμένοι να βοηθήσουμε τους επαγγελματίες των Μέσων Ενημέρωσης.

ΡΧΣ: Πολλοί από τους συναδέλφους μας είπαν ότι ξυλοκοπήθηκαν σε πολλές περιπτώσεις και βίαια από αστυνομικούς, ενώ είχαν δηλώσει την ιδιότητά τους και είχαν δείξει τις δημοσιογραφικές τους ταυτότητες. Η Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδος έχει μάλιστα κινητοποιηθεί και είχε συνομιλίες με τον υπουργό σας, τον κύριο

Παπουτσή, ο οποίος τους απάντησε τρία πράγματα: δεν υπάρχουν συγκεκριμένες διαταγές κατά των δημοσιογράφων, δεν μπορεί να εγγωηθεί ότι αυτό δεν θα επαναληφθεί, για τα μέλη της αστυνομίας η φωτογραφική μηχανή είναι ένα θανάσιμο όπλο.

ΘΚ: Ο υπουργός ήθελε κατά πάσα πιθανότητα να πει ότι δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να εγγωηθεί ότι χίλιοι κινητοποιημένοι αστυνομικοί, οι οποίοι έχουν όλοι λάβει τις ίδιες διαταγές και παραμένουν ανθρώπινα όντα, την έσχατη στιγμή, θα αντιδράσουν όλοι με τον ίδιο τρόπο υπό την υψηλότερη ένταση. Τα MAT είναι ένα όργανο της αστυνομίας οργανωμένο και ιεραρχημένο στρατιωτικά. Είναι εκπαιδευμένο να επαναφέρει τη δημόσια τάξη και μόλις αποκαθίσταται να διατηρεί αυτή τη δημόσια τάξη. Και να αποφεύγει κάθε επιστροφή σε μία άναρχη κατάσταση. Ανταποκρίνονται σε μία υπερβολή με μία αναλογική αντίδραση. Έχουμε από τη μία πλευρά τους ταραξίες και από την άλλη αυτούς που αποκαθιστούν την τάξη. Οι δημοσιογράφοι είναι στη μέση. Προσπαθούν να κάνουν τα ρεπορτάζ τους και να τραβήξουν φωτογραφίες ανάμεσα σε αυτά τα δύο στρατόπεδα που συγκρούονται. Είναι προφανές, και το λέω με απολύτως ανθρώπινο τρόπο, ότι θα προκύψει ένα πρόβλημα. Θα υπάρξουν παρεξηγήσεις. Θα γίνουν λάθη. Σε ότι αφορά την έννοια της φωτογραφικής μηχανής ως θανάσιμου όπλου υποθέτω ότι ο υπουργός αναφερόταν στις πολυάριθμες φωτογραφίες αστυνομικών που τροφοδοτούν το διαδίκτυο σε blogs που αντιτίθενται στην αστυνομία. Αυτοί οι άνθρωποι ανησυχούν επίσης για την ασφάλειά τους.

ΡΧΣ: Ναι, αλλά το να τραβήξει κανείς τη φωτογραφία ενός αστυνομικού με τη σύζυγό του στην αυλή μιας καφετέριας δεν είναι το ίδιο πράγμα με το να τραβήξει τη φωτογραφία ενός αστυνομικού που επιτίθεται κατά μιας πορείας. Το ένα ανήκει στην ιδιωτική, το άλλο στη δημόσια σφαίρα και μπορεί επομένως να εμφανίζεται σε ιστοσελίδες ή σε blogs.

ΘΚ: Είμαι σύμφωνος μαζί σας και χαιρετίζω τη διάκριση που κάνετε μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου. Το ιδιωτικό είναι ιερό, το δημόσιο είναι εκείνο που επικυρώνει την ταυτότητα και τις πράξεις σας.

ΡΧΣ: Κατά τη συνέντευξή του με την ΕΦΕ ο Υπουργός δεν είπε ότι θα ξεκινήσουν έρευνες και ότι οι αστυνομικοί που είναι ένοχοι για επιθέσεις και βία κατά του τύπου θα μπορούσαν να διωχθούν.

ΘΚ: Διατάξαμε εσωτερικές έρευνες. Ακολουθούν την πορεία τους.

ΡΧΣ: Πόσες έρευνες είναι σε εξέλιξη;

ΘΚ: Δεν έχω αριθμό να σας δώσω άμεσα, αλλά μπορώ να σας πω ότι μετά από κάθε περίπτωση, μετά από κάθε μήνυση, μία καινούρια έρευνα ξεκινά. Αν οι μηνύσεις δεν κατατίθενται στα αστυνομικά τμήματα αλλά στον εισαγγελέα, ο τελευταίος μας ενημερώνει αμέσως και ξεκινάμε και εκεί επίσης μια διαφορετική έρευνα. Ανεξάρτητα από το ποινικό πλαίσιο, ξεκινά επίσης και μία πειθαρχική έρευνα. Αλλά το τεκμήριο

της αθωότητας που ισχύει για κάθε Έλληνα πολίτη ισχύει επίσης και για κάθε κατηγορούμενο αστυνομικό.

ΡΧΣ: Επομένως έχει ξεκινήσει μία έρευνα για την επίθεση που υπέστη ο Μανώλης Κυπραίος;

ΘΚ: Όχι μόνο για τον κύριο Κυπραίο, αλλά για όλους αυτούς που έχουν καταθέσει μία μήνυση.

ΡΧΣ: Αλλά ο κύριος Κυπραίος θα μείνει πιθανότατα ανάπηρος για μια ζωή.

ΘΚ: Ξέρετε όμως, έχουμε 126 τραυματισμένους αστυνομικούς εκ των οποίων οι 26 ακόμη νοσηλεύονται. Και ένας αστυνομικός έμεινε επίσης κουφός εξαιτίας μιας φωτοβολίδας.

ΡΧΣ: Πώς θα μπορούσαμε να αποφύγουμε αυτές τις περιπτώσεις επιθέσεων των αστυνομικών κατά των δημοσιογράφων, καθώς όπως φαίνεται το να επιδείξει κανείς τη δημοσιογραφική του ταυτότητα δεν αρκεί προκειμένου να αποφύγει τα χτυπήματα;

ΘΚ: Θα έπρεπε να βρεθεί ένας άλλος τρόπος για να διακρίνεται κανείς. Όπως ακριβώς οι αστυνομικοί, φοράμε μία στολή και είμαστε εύκολα αναγνωρίσιμοι, ίσως θα έπρεπε, είναι μία πρόταση, οι δημοσιογράφοι να φορούν ένα γιλέκο ή ένα συγκεκριμένο ρούχο που να τους διακρίνει.

ΡΧΣ: Αυτό δεν εξηγεί γιατί η αστυνομία συνεχίζει να χτυπά, ή ακόμη σε ορισμένες περιπτώσεις, αρχίζει να χτυπά, όταν ο δημοσιογράφος δείξει την κάρτα του. Και αυτό το διακριτικό σήμα υπάρχει κίνδυνος να παραδώσει τους δημοσιογράφους στα πιο ακραία στοιχεία που είναι εχθρικά απέναντι στον τύπο. Πολλοί δημοσιογράφοι έχουν επίσης δεχτεί επίθεση από αυτούς τους ανθρώπους.

ΘΚ: Η επιλογή να γίνει κανείς δημοσιογράφος, όπως και εκείνη να γίνει αστυνομικός, ενέχει κινδύνους. Κάθε πρόσωπο που πηγαίνει σε ένα πεδίο βίαιων πράξεων γνωρίζει ότι μπορεί να γίνει αντικείμενο βίαιων επιθέσεων. Είναι κάτι που πρέπει να δεχτεί κανείς. Οι 126 αστυνομικοί αποδέχτηκαν τα τραύματά τους σαν μέρος των κινδύνων του επαγγέλματος. Αυτό δεν είναι ο κανόνας. Ένας αστυνομικός δεν είναι ένας σάκος του μποξ. Είναι ένας επαγγελματίας. Που έχει οικογένεια, γονείς, και αν φεύγει το πρωί για τη δουλειά πρέπει το βράδυ να γυρίσει αβλαβής. Και κατά τον ίδιο τρόπο που εσείς ζητάτε να σας αντιμετωπίζουν με αντικειμενικό και δεοντολογικό τρόπο, ο αστυνομικός επίσης ζητάει να αντιμετωπίζεται με αντικειμενικό και δεοντολογικό τρόπο. Ο τύπος πρέπει επίσης να αποφεύγει τις υπερβολές.

ΡΧΣ: Πώς μπορεί ένας δημοσιογράφος να υπερβάλει;

ΘΚ: Με το να μην κάνει τη δουλειά του αντικειμενικά. Με το να είναι στο πεδίο για να καλύψει παρά μόνο τις υπερβολές της αστυνομίας. Με το να θέλει να δείξει μόνο τη δυναμικότητα και την παρέμβαση των δυνάμεων καταστολής. Αυτό δεν είναι αντικειμενικό. Ένας δημοσιογράφος στο πεδίο πρέπει να δείξει και να αποδείξει στην

ελληνική κοινωνία τις υπερβολές και από τις δύο πλευρές. Και είναι ίσως εκεί που υπεισέρχεται η συναισθηματική παρεξήγηση για την οποία μιλούσα. Όταν ένας αστυνομικός βλέπει έναν δημοσιογράφο μπροστά του, όχι συγκεκριμένα αυτόν που βρίσκεται εκεί, αλλά μόνη η παρουσία του δημοσιογράφου μπορεί να του θυμίσει συναισθηματικά καταστάσεις και περιπτώσεις όπου θεώρησε ότι έτυχε άδικης μεταχείρισης από τα Μέσα Ενημέρωσης. Ξέρετε, εδώ η νοοτροπία είναι τέτοια που αν τραβήξετε μία φωτογραφία ενός αστυνομικού με τα χέρια στον αέρα απέναντι από έναν πολίτη που έχει επίσης τα χέρια στον αέρα, αν τη δείξουμε σε οποιονδήποτε τύπο, θα πει ότι ο αστυνομικός θα χτυπήσει τον πολίτη και ο πολίτης προσπαθεί να προστατευθεί.

«Αλήτες, ρουφιάνοι, δημοσιογράφοι»...

Μία ενδημική δυσπιστία διαποτίζει τις σχέσεις που οι Έλληνες διατηρούν με τα Μέσα ενημέρωσής τους. Αν συνεχίζουν να «καταναλώνουν» κάπως το γραπτό τύπο, είναι περισσότερο για να διαβάσουν κάποιες πένες ακόμη πολύ σεβαστές που τους δίνουν τις βάσεις μιας πληροφορίας που θα συζητηθεί σε μία μπλογκόσφαιρα αναπτυσσόμενη και πολύ δραστήρια.

Ένα επάγγελμα που χλευάζεται και απειλείται ανοιχτά. Δημοσιογράφοι υπό προστασία.

Έχοντας γίνει ειδικοί στη δημιουργία περιπαιχτικών συνθημάτων, οι ακτιβιστές όλων των αποχρώσεων έχουν πολλαπλασιάσει τα συνθήματα και τους σαρκασμούς, στιγματίζοντας ορισμένους δημοσιογράφους, συχνά γνωστούς. Αλλά η κοροϊδία περνάει γρήγορα στην προσβολή και στην προτροπή για φόνο. Άγριες εκστρατείες αφισών εμφανίζονται στο κέντρο της Αθήνας, δείχνοντας μία λίστα δημοσιογράφων με την κατηγορία ότι είναι «τσαρλατάνοι». «Αλήτες, ρουφιάνοι, δημοσιογράφοι» κατά τη διάρκεια του υπερβολικά διάσημου «μπάτσοι, γουρούνια, δολοφόνοι», είναι τα δύο συνθήματα που επαναλαμβάνονται ρυθμικά σε όλες τις διαδηλώσεις. Φυλλάδια που περιέχουν τις φωτογραφίες και τα ονόματα ορισμένων δημοσιογράφων διατίθενται ευρέως ή ρίχνονται στους δρόμους. Προσπαθώντας να απαντήσουν με χιούμορ και ευφυΐα, οι δημοσιογράφοι επινόησαν το σύνθημα « δεν είμαστε αλήτες, δεν είμαστε ρουφιάνοι, αλλά δημοσιογράφοι που γίναμε ζητιάνοι». Καμία σοβαρή έρευνα δεν έχει διεξαχθεί μέχρι στιγμής για να εντοπιστούν οι δράστες αυτών των δημόσιων κατηγοριών. Παρούσες σε όλους τους δρόμους της Αθήνας, αλλά πιο ορατές στις γειτονιές των αναρχικών, οι ετικέτες επικρίνουν το επάγγελμα με μία βία και ένα ακατανόητο μίσος.

Οι δημοσιογράφοι δέχονται εφεξής επιθέσεις στη μέση του δρόμου, ορισμένοι απλώς επειδή αγοράζουν μία ξένη εφημερίδα ή επειδή αναγνωρίζονται. Όπως και οι εκλεγμένοι πολιτικοί, ένα μέρος των δημοσιογράφων βρίσκονται στιγματισμένοι σαν πιθανοί ένοχοι ή τουλάχιστον εύκολα αναγνωρίσιμοι, ένας άνθρωπος που μπορεί να πληρώσει κάτι και πάνω στον οποίο έχει καταστεί θεμιτό να ξεσπούν τα νεύρα.

Καθώς έχει επιδεινωθεί η κατάσταση κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών, ορισμένοι έχουν προσαρμόσει τη συμπεριφορά τους, αλλάζοντας για παράδειγμα

δρομολόγια ή κοιτάζοντας κάτω από τα αυτοκίνητα ψάχνοντας για αυτοσχέδιους εκρηκτικούς μηχανισμούς. Άλλοι είδαν τα αυτοκίνητά τους να βανδαλίζονται. Πιο ανησυχητικό ακόμη είναι το γεγονός ότι μετράμε εφεξής μία δεκάδα δημοσιογράφων οι οποίοι, σε κοινή συμφωνία με τη σύνταξή τους, απολαμβάνουν σήμερα μίας ιδιωτικής προστασίας που αναλαμβάνεται από τους εκδότες. Η Ελλάδα συναντά έτσι την Ιταλία και τη Δανία ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου ορισμένοι επαγγελματίες αναγκάζονται να λαμβάνουν έκτακτα μέτρα μόνο και μόνο επειδή ενημερώνουν για την κατάσταση μιας κοινωνίας ή επειδή να χρησιμοποιούν το δικαίωμά τους στην ελευθερία της έκφρασης.

Οι δημοσιογράφοι δεν είναι εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων.

Το επάγγελμα δεν σταματά να το διακηρύσσει. Οι δημοσιογράφοι δεν πρέπει να παρέχουν τις «δημόσιες σχέσεις» των πολιτικών κομμάτων ή των ιδιοκτητών των Μέσων Ενημέρωσης. Αλλά η μορφή των τηλεοπτικών ειδήσεων, τα οποία παραμένουν το κύριο μέσο ενημέρωσης και τα οποία αποτελούν ένα σημαντικό μέρος του απόβραδου, δεν τους βοηθά. Απλωμένα σε μία ώρα, τα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων των περισσότερων καναλιών μεταχειρίζονται τα εθνικά θέματα υπό μία μορφή σχεδόν μοναδική στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με μία εικονική πλατφόρμα που μπορεί να περιλαμβάνει μέχρι έξι δημοσιογράφους ταυτόχρονα, ο καθένας «ακολουθώντας» μονίμως ένα συγκεκριμένο πολιτικό κόμμα και περιγράφοντας τις απόψεις του τελευταίου. «Χρειάζεται μία εξαιρετική γνώση του επαγγέλματος και μία τεράστια απόσταση για να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε ότι ο δημοσιογράφος δεν είναι ο εκπρόσωπος του κόμματος που του έχει ανατεθεί να καλύπτει. Η πειθώς που ορισμένοι συνάδελφοι βάζουν στα λόγια τους όταν είναι στο αέρα είναι τέτοια που είναι σχεδόν λογικό να τους μπερδεύουμε με ένα μέλος κόμματος.

Δεν υπάρχει στην πράξη καμία ανάλυση περιεχομένου. Οι δημοσιογράφοι αρκούνται στο να αναφέρουν αυτά που ειπώθηκαν από τα άτομα που ακολουθούν παντού. Φαινομενικά θα λέγαμε υπεύθυνοι τύπου, κάτι το οποίο εντούτοις ορισμένοι είναι και κάτι το οποίο θαμπώνει ακόμα περισσότερο την εικόνα τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι συνάδελφοι κόβουν ο ένας τον λόγο του άλλου ή φωνάζουν ο ένας στον άλλο, όπως σε μία πολιτική αντιπαράθεση. Εξάλλου, η μορφή είναι σχεδόν όμοια. Δεν λέω ότι οι δημοσιογράφοι είναι φερέφωνα των κομμάτων. Αλλά αυτό που βλέπουμε στον αέρα μπορεί να γίνει εντελώς κατανοητό υπό αυτήν την έννοια πολύ ειλικρινά. Δεν καταλαβαίνω το γεγονός ότι εξακολουθούμε να είμαστε προσκολλημένοι σε αυτή τη φόρμουλα που υποτίθεται ότι θα εξασφαλίσει την άποψη του καθενός αλλά που απομακρύνεται τόσο από τις αρχές του επαγγέλματος», μας εκμυστηρεύεται ένας δημοσιογράφος, πρώην διεθνής ανταποκριτής.

Η ανασφάλεια και ο φόβος των αντιποίνων ενισχύουν την αυτολογοκρισία

Απαιτώντας τη μεγαλύτερη δυνατή εμπιστευτικότητα, ένας διευθυντής ειδήσεων ενός ιδιωτικού τηλεοπτικού καναλιού το αναγνωρίζει: «Αυτολογοκρίνομαι κάθε μέρα και για μεγάλο χρονικό διάστημα. Είναι το τίμημα που πληρώνω για να διατηρήσω την πρόσβασή μου στο επάγγελμα και μία διευθυντική θέση όπου ελπίζω ακόμη να

μπορέσω να κινήσω ορισμένα πράγματα. Αν εγώ σας το λέω, σας αφήνω να φανταστείτε τι μπορεί να συμβαίνει στον από κάτω όροφο».

Η οικονομική ανασφάλεια και ο κίνδυνος να χάσει κανείς τη δουλειά του για ένα «επαγγελματικό λάθος» με εφεξής πολύ ευρεία κριτήρια δεν είναι οι μόνοι υπεύθυνοι για την ενίσχυση της αυτολογοκρισίας. «Ένας φόβος εγκαθίσταται στους κύκλους του επαγγέλματος. Δεν θέλουμε πια να κάνουμε ρεπορτάζ που δεν κινούνται στην κατεύθυνση της πολύ μεγάλης πλειοψηφίας, ειδικά όταν ασχολούμαστε με τις εθνικές ειδήσεις. Πρέπει να ουρλιάζεις με αυτούς που φωνάζουν. Ορισμένοι συνάδελφοι φοβούνται στο εξής για τη σωματική τους ακεραιότητα αν πάρουν θέση υπέρ μέτρων που είναι σίγουρα μη δημοφιλή αλλά αναγκαία. Ορισμένοι δημοσιογράφοι ζυγίζουν τώρα σε κάθε άρθρο τη σχέση μεταξύ ακρίβειας/ενδιαφέροντος και πιθανής ενόχλησης, ενθαρρύνοντας εξ αιτίας αυτού μία αύξηση της αυτολογοκρισίας ήδη συνυφασμένη με το επάγγελμα εν γένει» εκμυστηρεύεται ο Τάσσος Τέλλογλου.

Μόνο ο Γρηγόρης Τζιοβάρας του ΑΠΕ σχετικοποιεί το επίπεδο της αυτολογοκρισίας. «Αυτό δεν με εκπλήσσει. Παρόλα αυτά, ακόμη και στην Ελλάδα, όταν ένας δημοσιογράφος θέλει να πει κάτι βρίσκει πάντα τον τρόπο. Για μένα, είναι ένα εμπόδιο μεταξύ άλλων. Η δημοσιογραφία συνίσταται στο να διεξάγουμε έναν συνεχή αγώνα για να ψάξουμε πληροφορίες. Σε αυτή τη διαδικασία, ορισμένοι συνάδελφοί μας είναι σύμμαχοι των πηγών τους, ενώ θα έπρεπε να τις έχουν απέναντί τους. Αυτό έχει επίσης επιπτώσεις στο επίπεδο της αυτολογοκρισίας». Έτσι κι αλλιώς αν το διοικητικό συμβούλιο του ΑΠΕ μετράει αρκετά μέλη των επαγγελματικών οργανώσεων των δημοσιογράφων, η κυβέρνηση διατηρεί το προνόμιο να διορίζει δύο από τα μέλη του ΔΣ, εκ των οποίων τον Πρόεδρο, ο οποίος είναι επίσης ο διευθυντής των ειδήσεων. Η θητεία είναι τετραετής (ίδια με εκείνη των βουλευτών) και ο διευθυντής αλλάζει μετά από κάθε εκλογές. «Δεν αποτελεί κανόνα, αλλά συμβαίνει έτσι». Ως εκ τούτου, ορισμένοι αμφισβάζουν για την παρρησία και την έλλειψη αυτολογοκρισίας σε ένα πρακτορείο ειδήσεων που χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από δημόσιους πόρους. «Μπορούμε να ασκούμε κριτική στο ΑΠΕ αλλά είμαστε ίσως το μόνο Μέσο Ενημέρωσης στην Ελλάδα για το οποίο γνωρίζουμε πραγματικά τον ιδιοκτήτη και τον τρόπο χρηματοδότησης. Μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι σήμερα δεν υπάρχουν θέματα που δεν θίγονται στο πρακτορείο. Δεν μιλώ για το παρελθόν, αλλά υπό την τωρινή διοίκηση δεν έχουμε θέματα τα οποία δεν μπορούμε να θίξουμε ελεύθερα» καταλήγει ο Γρηγόρης Τζιοβάρας.

Μία άλλη επαναλαμβανόμενη δυσκολία για τον τύπο, η πρόσβαση σε δημόσια δεδομένα, η οποία θεωρητικά είναι κατοχυρωμένη στο νόμο, χρειάζεται τόσο υπομονή, όσο και δρόμο μετ' εμποδίων. Για τον Δημήτρη Τρίμη, «Δεν είναι το νομικό πλαίσιο που μας δημιουργεί πρόβλημα, αυτό είναι μάλιστα αρκετά καλό. Βρισκόμαστε μόνο αντιμέτωποι με ένα Κράτος και μία διοίκηση τα οποία δεν δίνουν ποτέ καμία συνέχεια στα αιτήματα, τα οποία πνίγουν το αρχείο στο χρόνο και καθώς δεν το έχεις στη διάθεσή σου, τελικά εγκαταλείπεις. Δεν είναι ότι σας αρνούμαστε την πρόσβαση στα δημόσια δεδομένα. Δεν σας λέμε όμως απλώς πού βρίσκονται. Δεν σας απαντάμε ποτέ. Δεν υπάρχει άμεση ή νομιμοποιημένη λογοκρισία, αλλά αυτή εγκαθίσταται σιγά σιγά λόγω της στέρησης των αξιόπιστων ή επίσημων πηγών».

Τα διεθνή Μέσα Ενημέρωσης πληρώνουν μερικές φορές το τίμημα των μικρών τους προνομίων

Θεωρούμενος πιο αξιόπιστος από τα εθνικά Μέσα Ενημέρωσης, ο διεθνής τύπος απολαμβάνει ένα καθεστώς λίγο πιο προνομιακό από τον ελληνικό τύπο, αλλά δεν είναι σε καμία περίπτωση ασφαλής από τις καταχρήσεις ή από ένα περιστασιακό μπουκοτάζ των πληροφοριών.

23

«Κατά κάποιον τρόπο, οι Έλληνες βιώνουν άσχημα την υπερβολική διεθνή κάλυψη της χώρας από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, η οποία σχετίζεται με την κρίση. Πριν από δύο χρόνια, ήταν σχεδόν αδύνατο να μιλήσουμε για την Ελλάδα. Σήμερα όλος ο κόσμος είναι εδώ και η χώρα είναι υπό τα πυρά όλων των αναλύσεων και των κριτικών. Έχει γίνει πιο δύσκολο να συγκεντρώσει κανείς αντιδράσεις, κυρίως από την πλευρά των αρχών», μας εκμυστηρεύεται η Isabelle Malsang, διευθύντρια του γραφείου του AFP στην Αθήνα. Οι πολιτικοί κατηγορούνται πλέον τακτικά για «προδοσία», μόλις μιλούν στο διεθνή τύπο. Η αύξηση των επιθέσεων εναντίον των βουλευτών ή οι βανδαλισμοί των γραφείων τους προτρέπουν ορισμένους στην προσοχή, ακόμη και στη σιωπή.

Τα διεθνή πρακτορεία ειδήσεων και ορισμένοι ξένοι ανταποκριτές παρατηρούν επίσης μερικά εμπόδια στην πληροφόρηση από την πλευρά των ελληνικών αρχών που ευνοούν καμιά φορά τον εθνικό τύπο. Ένα είδος άτυπου μπουκοτάζ που υλοποιείται με την απουσία προσκλήσεων σε συνεντεύξεις τύπου ή με την απουσία απαντήσεων ή δηλώσεων. Ένα κυκλικό φαινόμενο, το οποίο έχει καταγγελλεί ήδη εδώ και πολλά χρόνια από τους Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα, αλλά το οποίο επανεμφανίζεται στο ιδιαίτερο σημερινό πλαίσιο.

Προς μεγαλύτερη ίσως έκπληξη, οι Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα έχουν διαπιστώσει ότι όλο και περισσότεροι διεθνείς ανταποκριτές δεν επιθυμούν να εκφραστούν σε θέματα που συνδέονται με τα επαγγελματικά τους περιβάλλοντα, ιδιαίτερα εκείνοι που εργάζονται για αγγλόφωνα Μέσα Ενημέρωσης. Κανείς δεν ξεχνά για παράδειγμα τις δύσκολες ημέρες που έζησαν οι ανταποκριτές των γερμανικών μέσων μετά το εξώφυλλο του Focus, το άρθρο του Stern και τις δηλώσεις του τύπου *όλοι κλέφτες, όλοι τεμπέληδες* που είχαν σοκάρει πολύ την ελληνική κοινή γνώμη. Όπως και οι Έλληνες δημοσιογράφοι, οι Γερμανοί συνάδελφοί τους εξομοιωθήκαν τότε όχι μόνο με τα Μέσα τους αλλά και με το Κράτος τους και αποτελούσαν για το λόγο αυτό στόχο για τη λαϊκή οργή. Στην έδρα της Ένωσης Ανταποκριτών ξένου τύπου, τα προσβλητικά γκράφιτι τα οποία πλαισιώνουν τις πλάκες του δρόμου δεν αφήνουν να πλανιέται καμία αμφιβολία για την εκτίμηση που ορισμένοι τρέφουν για τους ξένους δημοσιογράφους.

« Τα προβλήματα της ελευθερίας του τύπου στην Ελλάδα είναι σαν το ζήτημα του δημόσιου χρέους, όλος ο κόσμος γνώριζε, κανένας δεν μιλούσε γι' αυτό. Είμαστε όλοι υπεύθυνοι για την κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιογράφων. Η κοινωνία μας βασιζόταν σε μία συναίνεση που πήγαινε χέρι-χέρι με κάποιον όρκο σιωπής. Το σύστημα ήταν προς όφελος όλων και εμείς δεν ανησυχήσαμε. Θα πληρώσουμε ακριβά τη σιωπή μας». Με αυτό το τελικό συμπέρασμα ένας από τους

Reporters sans frontières

47, Rue Vivienne - F-75002 Paris

Tel : (33) 1 44 83 84 84 Fax : (33) 1 45 23 11 51

Email : rsf@rsf.org Web : www.rsf.org

πιο μεγάλους αρθρογράφους της Ελλάδας κλείνει, μέσα σε εμπιστευτικότητα, την τελευταία μας συνέντευξη, συνοψίζοντας ένα συναίσθημα που δυστυχώς συμμερίζεται το σύνολο των συνομιλητών που συναντήσαμε.

Η ψηφιακή ελπίδα υπονομεύεται

Στις αρχές τις δεκαετίας του 90, οι Έλληνες εξακολουθούσαν να συναντούν ακόμη μεγάλες δυσκολίες για να αποκτήσουν τηλεφωνικές γραμμές. Αλλά η πρόοδος ήταν πολύ γρήγορη. Μεταξύ του 1993 και του 1995, οι γίγαντες της ευρωπαϊκής τηλεφωνίας εγκαθίστανται στην αγορά, σταθεροποιούν τη σταθερή και κινητή τηλεφωνία και αναπτύσσουν την πρόσβαση στο διαδίκτυο, εφεξής πολύ διαδεδομένη. Η συνδρομή παραμένει προσιτή, με ένα μέσο όρο 35 ευρώ για ένα τηλεφωνικό πακέτο και πρόσβαση στο διαδίκτυο, αλλά επίσης και με μία καινούρια φόρμουλα των 10 ευρώ για το διαδίκτυο μόνο. Ωστόσο, το διαδίκτυο για τα smartphones παραμένει οικονομικά απρόσιτο.

Εν μέσω κρίσης εμπιστοσύνης για τα παραδοσιακά Μέσα Ενημέρωσης, οι Έλληνες δοκιμάζουν όλο και περισσότερο τη «δημοσιογραφία των πολιτών». Τα blogs και οι ιστοσελίδες ενημέρωσης γνωρίζουν μεγάλη άνθηση. Το υπουργείο Δικαιοσύνης εκτιμά σε 55 000 τον αριθμό των ενεργών blogs στην Ελλάδα. Οι απολυμένοι δημοσιογράφοι βρήκαν έναν συντακτικό χώρο όπου προσπαθούν να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους. Το διαδίκτυο σίγουρα δεν προσφέρει κερδοφορία βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα, αλλά σε μία χώρα όπου η πλειοψηφία των δημοσιογράφων δεν έχει πληρωθεί για περισσότερο από έξι μήνες, η κατάσταση δεν αλλάζει πολύ γι' αυτούς. Έτσι κι αλλιώς το μεγαλύτερο μέρος αυτής της δημοσιογραφίας βασίζεται κυρίως στα σχόλια ή θέση υπό μία προοπτική των γεγονότων που διαβάζονται και μεταφέρονται από τα παραδοσιακά Μέσα Ενημέρωσης.

«Πολλοί δημοσιογράφοι έχουν αποκτήσει πρόσβαση στις υπηρεσίες του ΑΠΕ. Η πλειοψηφία αυτών που έχουν ανοίξει ένα blog ή μία ιστοσελίδα ενημέρωσης δουλεύουν με τα νέα μας, χωρίς καν να αλλάξουν τις λέξεις. Δεν υπάρχει ακόμα μία ιστοσελίδα πληροφοριών που να είναι ικανή για μία αληθινή ερευνητική δουλειά. Πρόκειται περισσότερο για συντάκτες ή ανθρώπους που σχολιάζουν μία πληροφορία την οποία εμείς δυστυχώς εξακολουθούμε να τους παρέχουμε δωρεάν» εκμυστηρεύεται ο Γρηγόρης Τζιοβάρας.

Ο Στέλιος Κούλογλου είναι ένας δημοσιογράφος έμπειρος στη χρήση των ελληνικών Μέσων Ενημέρωσης, ιδιαιτέρως στον οπτικοακουστικό τομέα. Το 1995 δημιούργησε μέσω της εταιρίας παραγωγής του την εκπομπή *Ρεπορτάζ χωρίς Σύνορα* (καμία σχέση με την οργάνωσή μας), που μεταδιδόταν από την ΕΡΤ. Η εκπομπή σάρωσε όλα τα βραβεία δημοσιογραφίας για την επιλογή και την ποιότητα των θεμάτων. Αλλά τον Ιούνιο του 2008, ο Στέλιος υπέγραψε τη θανατική καταδίκη της εκπομπής-σταθμού μεταδίδοντας, ενάντια στην άποψη της διεύθυνσης της κρατικής τηλεόρασης, ένα ρεπορτάζ με τίτλο «η γενιά των 700», η οποία έδειχνε πώς μία ολόκληρη γενιά νέων ζούσαν με μισθούς που είχαν κολλήσει στα 700 ευρώ.

Εκδιωγμένος από τα δημόσια Μέσα Ενημέρωσης, ο Στέλιος Κούλογλου δεν άκουσε αυτούς που τον συμβούλευαν να αποσυρθεί και δημιούργησε μάλιστα το Νοέμβριο του 2008 την πρώτη ελληνική διαδικτυακή τηλεόραση, το TVXS.gr. Το καινούριο κανάλι μετράει μια δεκάδα υπαλλήλων και λίγο παραπάνω από 450 000 μεμονωμένους επισκέπτες το μήνα. Αντιμέτωπο με τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης το κανάλι συντηρείται μέσα σε ένα νέο ψηφιακό τοπίο και είναι παράδειγμα προς μίμηση.

Τηλεφωνικές υποκλοπές υπό τον αυξημένο έλεγχο του διαδικτύου

Το 2004, οι Ολυμπιακοί αγώνες διεξάγονται σε ένα πλαίσιο υψίστης ασφαλείας. Οι επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2011 ανάγκασαν τις αρχές να πολλαπλασιάσουν τα μέτρα ασφαλείας, ιδιαιτέρως στο επίπεδο των καμερών και να αποδεχτούν την πρόσφυση των αμερικανικών αρχών και εταιριών για την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Λίγο καιρό μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες, η Ελλάδα θα ερχόταν αντιμέτωπη με το πιο μεγάλο σκάνδαλο τηλεφωνικών υποκλοπών της. Με την ευκαιρία ενός ελέγχου συντήρησης ρουτίνας το 2006, οι τεχνικοί ανακαλύπτουν τυχαία ότι οι υψηλότερες αρχές του Κράτους παρακολουθούνται: Ο Πρωθυπουργός, ο Πρόεδρος της Βουλής, ο Αρχηγός του Στρατού κ.λ.π.. Ό, τι ήταν αποφασιστικής σημασίας παρακολουθείτο, όπως και πολλοί δημοσιογράφοι. Αν και πέρασαν οι Ολυμπιακοί αγώνες, οι Έλληνες δεν ξέχασαν και τρέφουν έκτοτε μία μεγάλη δυσπιστία προς την τηλεφωνία τους. Πολλοί δημοσιογράφοι διαβεβαιώνουν ότι τα τηλέφωνα τους παρακολουθούνται, ορισμένοι σε μόνιμη βάση, άλλοι ανάλογα με τα ρεπορτάζ τους.

Το διαδίκτυο δεν γνωρίζει πρακτικά κανένα νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα. Κανένας νόμος δεν διέπει την ύπαρξη των blogs ή των ιστοσελίδων αλλά ο υπουργός Δικαιοσύνης, Μιλτιάδης Παπαγιάννου, αποφάσισε να προχωρήσει σε μία ρύθμιση του τομέα μέσω ενός νομοσχεδίου το οποίο θα εξεταστεί κατά το τέλος Σεπτεμβρίου 2011. Επιθυμώντας να επεκτείνει τη λίστα των αδικημάτων που δικαιολογούν την άρση της εμπιστευτικότητας των επικοινωνιών, ο υπουργός προτίθεται ακόμη και να καταργήσει την ανωνυμία στο διαδίκτυο. Οι εισαγγελείς του Αρείου Πάγου έχουν ταχθεί υπέρ της άρσης της ανωνυμίας, τόσο σε ποινικές υποθέσεις όσο και σε περιπτώσεις «υποψίας αδικημάτων». Πρόσφατα, το google αναγκάστηκε, κατόπιν ενός αιτήματος της μονάδας καταπολέμησης του εγκλήματος στο διαδίκτυο, να αποκαλύψει τα στοιχεία επαφής του ιδιοκτήτη του blog *Φίμωτρο*, ενός φορέα πολύ έντονων και συχνά άσεμνων κριτικών κατά του τύπου. Απειλές κατά της ζωής εναντίον του ιδιοκτήτη του καναλιού MEGA και του γιου του ήταν το κίνητρο για την ταυτοποίηση.

Η πλατφόρμα Indymedia, μαύρο πρόβατο για τις δυνάμεις καταστολής

Το *Indymedia* δεν είναι στην πραγματικότητα μία ιστοσελίδα ενημέρωσης, αλλά μία πλατφόρμα συντονισμού, ένα είδος GPS των κοινωνικών διαδηλώσεων, υποδεικνύοντας τους τόπους των συγκεντρώσεων, τα θέματα των διαδηλώσεων, τα επεισόδια σε εξέλιξη κ.λ.π.. Αν το *Indymedia* είναι το μαύρο πρόβατο για την αστυνομία, η τελευταία αναγνωρίζει, ωστόσο, ότι το χρησιμοποιεί σαν πηγή

Reporters sans frontières

47, Rue Vivienne - F-75002 Paris

Tel : (33) 1 44 83 84 84 Fax : (33) 1 45 23 11 51

Email : rsf@rsf.org Web : www.rsf.org

αξιόπιστων πληροφοριών για την οργάνωση των δικών της μηχανισμών. Βασιζόμενη στην άτυπη συνεισφορά δεκάδων ανθρώπων, η ιστοσελίδα προσφέρει επίσης ένα φόρουμ για ανάλυση και συζήτηση, του οποίου η ιδεολογία είναι ευκρινώς αριστερή ή ακόμη και ακροαριστερή. Τα αναρχικά κινήματα συναντούν εκεί την εξωκοινοβουλευτική αριστερά. Οι παράφωνες απόψεις είναι «ανεκτές» αλλά πολύ λίγο ορατές.

Το Δεκέμβρη του 2008, το κόμμα ΛΑΟΣ (άκρα δεξιά) είχε καταθέσει πολλές μηνύσεις κατά του *Indymedia* για «παρακίνηση σε βία» και σκόπευε να πετύχει το κλείσιμο της ιστοσελίδας και των σέρβερ που είναι τοποθετημένα κάπου στο Πανεπιστήμιουρολί Δεσμευμένος στην ελευθερία της έκφρασης και εγγυητής των αξιών του ιδρύματός του, ο πρόεδρος του πανεπιστημίου αντιτάχθηκε σε αυτό το μέτρο και είδε τον εαυτό του να κατηγορείται για «συμμετοχή σε παράνομη δραστηριότητα». Προς έκπληξη πολλών παρατηρητών, η δικαιοσύνη δίκαιωσε τον πρόεδρο, μαρτυρώντας μία ανεξαρτησία που σταδιακά παίρνει πίσω τα δικαιώματά της.

Αλλά οι ελληνικές αρχές δεν προβαίνουν πάντα την ίδια ερμηνεία με τους δικαστές τους. Έτσι, όταν πλησιάζουν ορισμένες συγκεντρώσεις ή μεγάλες διαδηλώσεις, δεν είναι ασυνήθιστο οι αρχές να κόβουν την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος στο Κέντρο Δεδομένων του Πανεπιστημίου, κόβοντας την ίδια στιγμή την πρόσβαση στο *Indymedia*, με την ελπίδα να στερήσουν από τους διαδηλωτές την οργάνωσή τους. Ήδη πολύ αντιπαραγωγικό σε επίπεδο εικόνας της κυβέρνησης, η λογοκρισία του *Indymedia* έχει πλέον παρακαμφθεί με τη χρήση των κοινωνικών δικτύων και την ανταλλαγή μηνυμάτων.

Ωστόσο, η λογοκρισία του διαδικτύου δεν στοχεύει μόνο το *Indymedia*. Κατά τη διάρκεια της εκκένωσης των τελευταίων αγανακτισμένων από την πλατεία Συντάγματος τη νύχτα της 30^{ης} προς την 31^η Αυγούστου 2011, η αστυνομία είχε προχωρήσει σε μία συνολική συσκότιση του διαδικτύου. Κανένα σήμα Wifi δεν ήταν διαθέσιμο και όλα τα δίκτυα των κινητών τηλεφώνων ήταν ανενεργά στην περιοχή. Ένα δραστικό μέτρο που δεν ήταν, σύμφωνα με πληροφορίες, το αντικείμενο καμιάς δικαστικής απόφασης και του οποίου η χρήση έχει ήδη διαπιστωθεί κατά τη διάρκεια άλλων αστυνομικών επιχειρήσεων.

Συστάσεις

Οι Δημοσιογράφοι χωρίς σύνορα καταδικάζουν απερίφραστα κάθε διακοπή του διαδικτύου και των σημάτων της κινητής τηλεφωνίας κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων, αστυνομικών επιχειρήσεων και άλλων περιστάσεων. Είναι απαράδεκτο ότι ένα κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να προσφεύγει σε τέτοια μέτρα λογοκρισίας. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο και στην πληροφορία που μεταδίδεται από αυτό το φορέα συνιστά ένα θεμελιώδες δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 11 της Χάρτας των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα προειδοποιούν την ελληνική κυβέρνηση για κάθε προσπάθεια αυξημένου ελέγχου της ανταλλαγής μηνυμάτων και των κοινωνικών δικτύων. Η οργάνωση καλεί τις αρχές να ανοίξουν ένα διάλογο με την κοινωνία των πολιτών και τους διεθνείς οργανισμούς πριν κάθε νομοθετικό σχεδιασμό που στοχεύει στην ρύθμιση του διαδικτύου. Το νομοσχέδιο που προτάθηκε από τον υπουργό δικαιοσύνης πρέπει οπωσδήποτε να γίνει αντικείμενο προκαταρκτικής συζήτησης πριν από την παρουσίαση του στη Βουλή. Οι Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα είναι στη διάθεση των αρχών για οποιαδήποτε συμβολή.

Οι Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα ζητούν:

- Οι μηνύσεις που έχουν κατατεθεί από δημοσιογράφους και φωτορεπόρτερ για αστυνομική βία να εξεταστούν με προσοχή. Να ξεκινήσει μία έρευνα για κάθε περίπτωση, τα συμπεράσματα να κοινοποιηθούν στους ενδιαφερόμενους και στις επαγγελματικές οργανώσεις και να επιβληθούν παραδειγματικές κυρώσεις.
- Να σταματήσει η καταστολή κατά του τύπου όταν τα μέλη του (δημοσιογράφοι, εικονολήπτες, φωτορεπόρτερ, κ.λ.π.) δηλώνουν την ταυτότητά τους στις αστυνομικές δυνάμεις που είναι παρούσες
- οι αρχές να εγγυηθούν στα ελληνικά και διεθνή Μέσα Ενημέρωσης ελεύθερη και δίκαιη πρόσβαση σε όλες τις δημόσιες πηγές πληροφόρησης, ιδιαιτέρως στις συνεντεύξεις τύπου. Κάθε απόκρυψη δημοσίων πληροφοριών συνιστά μία λογοκρισία που δεν συνάδει με τις δημοκρατικές αρχές και τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Οι Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα συνιστούν επίσης στην κυβέρνηση και στις αρμόδιες αρχές:

- να ξεκινήσουν το ταχύτερο έναν εποικοδομητικό και τακτικό διάλογο με τις επαγγελματικές οργανώσεις, ώστε να ρυθμίσουν μαζί τα συγκεκριμένα μέτρα και τις διαδικασίες που στοχεύουν στο να εξασφαλίσουν την ελεύθερη άσκηση του τύπου κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων και σε δημόσιους χώρους
- να εγκαταλείψουν το σχέδιο να απαιτήσει από τον τύπο να είναι υποχρεωμένος να εντοπίζεται από μία συγκεκριμένη ενδυμασία εν ώρα εργασίας. Οι Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα υπενθυμίζουν ότι το δικαίωμα στη συλλογή και τη διάδοση πληροφοριών δεν ανήκει σε ένα επάγγελμα ή σε κάποια εταιρία. Η ένδυση με ένα διακριτό ρούχο, το οποίο προορίζεται για μία επαγγελματική κατηγορία παραβιάζει αυτό το θεμελιώδες δικαίωμα
- καλεί την διεύθυνση των υπηρεσιών της αστυνομίας να ανανεώνει όσο το δυνατόν συχνότερα τις οδηγίες που στοχεύουν στην προστασία του τύπου κατά την άσκηση των νόμιμων ενεργειών του και να εξασφαλίσει στο εργατικό της δυναμικό όλη την εκπαίδευση που σχετίζεται με το δικαίωμα στην πληροφόρηση.

Οι Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα ζητούν από τις διευθύνσεις των ποδοσφαιρικών ομάδων του εθνικού πρωταθλήματος:

- να καλυτερεύσουν επείγοντως τις συνθήκες εργασίας των δημοσιογράφων και των φωτορεπόρτερ, ιδιαίτερα στις σχέσεις των τελευταίων με τη διεύθυνση των ομάδων και τους συνδέσμους φιλάθλων. Ένας δημόσιος διάλογος με τις επαγγελματικές οργανώσεις πρέπει να ξεκινήσει επιτακτικά
- να μην κατάσχουν παράνομα το υλικό των επαγγελματιών και να μην ξανασβήσουν φωτογραφίες που έχουν τραβηχτεί σε δημόσιους χώρους;

Ευχαριστίες

Οι Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα ευχαριστούν ιδιαίτερα την ΕΦΕ και όλους τους φωτογράφους του τύπου που δέχτηκαν γενναιόδωρα να μας παραχωρήσουν τα πνευματικά τους δικαιώματα σε μερικά από τα έργα τους